

Andra generationens invandrare - den transnationelle medborgaren

Alice Rodrigues

LUNDS UNIVERSITET
Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)
ht 12

Handledare: Norma Montesino

Abstract

With this bachelor's thesis, my aim is to illustrate resources and problems associated with second generation immigrants, in regards of an immigrant heritage perspective. The analysis covers second generation immigrants born in Malmö, with two Portuguese born parents recruited to Malmö as labor migrants in 1960-1970. Six semi-structured interviews were carried out with respectively six second generation immigrants of Portuguese heritage. Verbatim transcripts of every interview were then analyzed using different schemes of codes.

General references to the term second generation immigrant, is not made without certain ambiguity as the definition of the term itself varies. As the underlying tone regarding contemporary research and debate more often seems to illustrate aspects of immigration in terms of problems and assimilation (or lack thereof), this survey is therefore made as an attempt to illustrate resources and disadvantages in perspective of second generation immigrants themselves. Generalized references made in regards of the term second generation immigrants, tend to ignore the extensive variety of individuals concluded by the category. In order to illustrate perspectives on second generation immigrant heritage in the aspects of a smaller group of individuals, my decision consequently fell on second generation immigrants of Portuguese heritage. The results of this analysis are considered in perspective of existing theory, the segmented assimilation theory and transnational migration, and their implications. The results of the analysis proved upon extensive transnational ties, providing individual possibilities to various extents, as well as certain disadvantages associated with an immigrant background. How these individuals relate to their immigrant heritage is a matter of accessible resources and position in life.

Keywords: second generation immigrant, resources, disadvantages, transnational migration

Förord

Först och främst skulle jag vilja tacka min handledare Norma Montesino för konstruktiv kritik och inspirerande diskussioner. Tack också till bästa Erik, som läst, fixat och kommit med välbehövligt intelligenta förslag och tips. Stort tack också till världens odiskutabelt bästa mamma som oförtröttligt torkat tårar, diskuterat, läst, skött om hästen och kommit med kända tillrop när backen varit som brantast. Utan er hade det aldrig gått!

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.2 Problemformulering	4
1:2 Syfte och frågeställningar	5
2 Bakgrund.....	6
2:1 Svensk arbetskraftsinvandringspolitik 1945-1970	6
2.2 Portugiser emigrerar till Malmö.....	8
2.3 Vilka är andra generationens invandrare?.....	8
3 Tidigare forskning	10
3:1 Problem och resurser	10
3:2 Politiska perspektiv	13
4 Teori och begrepp	14
4:1 Segmenterad assimilationsteori.....	15
4:2 Transnationell migrationsteori	17
5 Metod och material.....	19
5:1 Metodologiska överväganden	19
5:2 Urval och avgränsningar	21
5:3 Etiska överväganden.....	22
6 Analys och resultat.....	23
6:1 Presentation av intervjupersonerna	24
6:2 Problem	24
6:3 Resurser.....	29
6:4 Skapade och förvaltrade av transnationella nätverk.....	33
7 Avslutande diskussion och slutsatser	38
8 Referenslista	42
9:1 Intervjuguide	45

1 Inledning

Denna studie kommer att fokusera på hur andra generationens invandrare, och mer specifikt, barn till arbetskraftsinvandrande portugiser bosatta i Malmö, förhåller sig till sin invandrarbakgrund i termer av problem och resurser. Hur kan andra generationen införliva de resurser och kunskaper en invandrarbakgrund kan innebära i sitt vardagliga liv? Vem är egentligen andra generationens invandrare, går det att vara svensk och invandrare samtidigt, vad säger forskare, politiker och andra aktörer i det offentliga livet? Tanken med studien grundar sig i funderingar över vad det kan innebära att inbegripas en större grupp, kring vilken generaliserande uttalande görs utifrån statistik och studier som inte alltid rättvist förmår representera individer eller mindre grupper inom den omfattande heterogena kategorin individer som utgör andra generationens invandrare.

1.2 Problemformulering

Termen andra generationens invandrare är inte bara ett diffust begrepp i bemärkelsen av vilka individer som inkluderas under terminologin, utan även ett relativt nytt forskningsområde i förhållande till annan migrationsforskning (Portes & Rumbaut, 2001). Ändå görs generaliserande studier av personer med utländsk bakgrund utifrån statistisk data, trots att det råder tvetydighet om vilka individer studierna faktiskt inbegriper, eftersom gruppen individer som kan tillräkna sig en utländsk bakgrund är så pass stor och variationsrik (ibid). I syfte att möjliggöra kategoriseringar för att sammanställa statistisk data och redogörande för studier av individer med utländsk bakgrund, kungjorde regeringen för riktlinjer om hur personer med invandrarbakgrund skulle delas in i grupper om *personer med utländsk bakgrund* och *personer med både svensk och utländsk bakgrund* (Ds 2000:43). Fortfarande finns en tvetydighet om vem som kan benämnas andra generationens invandrare. Problem uppstår då andra generationens invandrare klumpas ihop som en homogen grupp, trots att en sådan omfattande representation av individer försvårar en sådan generalisering. Av den anledningen har jag valt att fokusera på en mindre grupp individer representerade inom ramen för begreppet andra generationens invandrare, i syfte att lyfta fram andra aspekter på individer som skiljer sig från de generaliseringar som förknippas med begreppet andra generationens invandrare. För att avgränsa min studie har jag valt att fokusera på barn till arbetskraftsinvandrare i Malmö, vilka rekryterades till den svenska industrin under 1960-1970-talet (Svanberg & Tydén 2005). Under denna tidsperiod var Malmö var den stad i

Sverige dit flest portugisiska medborgare sökte sig, 1970 bodde 42% av alla portugisiska medborgare i Sverige i Malmö, vilket var en ansevärt högre siffra än i andra svenska städer som exempelvis Göteborg och Stockholm (Yagüe 1972).

Första och andra generationens invandrare benämns ofta i forskning, politik och samhällsdebatter i termer av problem (Portes & Fernandez-Kelly & Haller 2009). Den svenska integrationspolitiken får kritik för att framhäva egenskaper och faktorer som skiljer individer av utländsk bakgrund från de individer vilka räknas som svenskar, istället för att belysa positiva faktorer vilka kan fungera som individuella resurser vilka indirekt kan påverka samhället positivt (Scuzzarello 2010). Nyare migrationsforskning har utifrån ett transnationellt perspektiv börjat intressera sig för hur andra generationens invandrare kan nyttja sin invandrarbakgrund i form av resurser, men också vilka problem individen av samma orsak kan stöta på (Levitt 2009). Migrationsforskare menar dock att det finns för få studier av andra generationens invandrare för att kunna göra generaliseringar, samtidigt som en generalisering oftast inte tar hänsyn till vilket land andra generationen invandrades föräldrar emigrerat från, vilket land de bor i, socioekonomiska förhållanden, kön, ålder och så vidare, vilket har hög relevans för tillförlitligheten av resultaten (Portes & Rumbaut 2001). Studier kring hur andra generationens invandrare förhåller sig till sina föräldrars födelseland är av intresse för att kunna förstå de problem som lyfts fram i dagens invandringsdebatter (ibid).

Utifrån socialt arbete, är det viktigt att belysa kategorin andra generationens invandrare ur fler perspektiv. På så vis får i detta fall den som arbetar med socialt arbete en bredare förståelse och kunskap i hur komplex kategorin andra generationens invandrare är. Eftersom begreppet andra generationens invandrare, eller individer med utländsk bakgrund, är så omfattande, ger forskningen sällan en rättvist representativ bild av alla individer, utan fungerar snarare mer generaliserande. Därför vill jag med denna uppsats lyfta fram och undersöka en mindre grupp individer under begreppet andra generationens invandrare för min undersökning

1:2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att belysa de problem och resurser en invandrarbakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. Undersökningen avgränsas genom att fokusera på individer som utifrån statistiska klassificeringar ingår i

kategorin andra generationens invandrare, vuxna individer födda i Malmö, med båda föräldrarna födda i Portugal.

- Relaterar denna grupp inom kategorin andra generationens invandrare till sin invandrabakgrund som en resurs respektive problem i sitt vardagsliv, i så fall på vilket sätt?
- Påverkar relationen till föräldrarnas födelseland denna grupp andra generationen invandrades vardagsliv och prioriteringar i Sverige över tid?
- Förvaltar denna grupp andra generationens invandrare sin invandrabakgrund i relation till sina barn?

2 Bakgrund

I syfte att ge läsaren en viss bakgrundsförståelse kring portugisisk migration, kommer jag att ge en generell beskrivning av den svenska arbetskraftsinvandringen, där föräldragenerationen ingår. Vidare kommer jag att ge en inblick för hur första generationens arbetsinvandrare från Portugal mottogs i Malmö. Slutligen kommer jag även att presentera olika definitioner av och perspektiv på begreppet andra generationens invandrare, i syfte att ge läsaren en förståelse för hur begreppet används idag.

2:1 Svensk arbetskraftsinvandringspolitik 1945-1970

Efterkrigstiden 1945-1970 medförde ett stort behov av ny arbetskraft i Europa. Sverige var inget undantag. Arbetskraftsrekryteringen nådde sin kulmen under 1950-1960-talet, då arbetskraftsinvandringen från Norden och Europa med särskild tonvikt på Finland och sydeuropeiska länder var som störst (Lundh & Ohlsson 1999). För att underlätta processen av utländsk arbetskraftsrekrytering avskaffades viseringskravet för de nordiska länderna Norge, Danmark och Island 1945. Viseringsfriheten efterföljdes även till förmån för andra europeiska länder, varav Portugal 1955 (Svanberg&Tyden 2005). 1946 tillsatte den svenska regeringen en arbetsgrupp, vilken huvudsakligen skulle hantera frågan kring den utländska arbetskraften. Arbetsgruppen började då söka främst i Mellaneuropa efter friska personer under 45 år, med 6-8 års erfarenhet inom sitt gebit. Det låg alltså inte bara i de enskilda företagen och industriernas intresse att försöka tillskansa sig utländsk arbetskraft, det handlade också om att främja den politiska ekonomin (ibid). Arbetskraftsinvandrarerna kom så att rekryteras inom vitt

skilda arbetsområden såsom metallindustrin, textilindustrin, skogsbruk, hotellbranschen och så vidare. I och med regeringens proposition till den nya utlänningslagen, avskaffades kravet om arbetstillstånd år 1954. Rätten till bosättningstillstånd infördes, vilket innebar att immigranter fick rätt att stanna kvar i Sverige, oavsett om de var medborgare eller ej (Lundh & Ohlsson 1999). Sverige annonserade inte längre främst efter arbetskraft i Mellaneuropa, utan sträckte sig även ner mot Grekland, Portugal, Spanien och Italien.

Under sextioalet hamnade immigranternas rättigheter i fokus för offentlig debatt i Sverige (Lundh & Ohlsson 1999). Miljonprogram och jämlikhetsprogram kom så även att prägla den svenska invandrapolitiken. Tanken var att låta invandringen ske i den mån samhället hade möjlighet att ge invandrarna samma levnadsstandard som gällde den övriga befolkningen (ibid). I takt med att arbetskraftsinvandringen ökade under 1960-talet, infördes därför återigen ett krav på ett preliminärt arbetstillstånd före invandrarnas ankomst till Sverige. Den integreringspolitik som fördes pekade på att fler invandrargrupper från länder vilka kulturellt, språkligt och religiöst skiljde sig från Sverige (Lundh & Ohlsson 1999). Lundh och Ohlsson (1999) menar att de kulturella skillnaderna blev större i förhållande till den invandring som tidigare skett från Nord – och Mellaneuropa, vilket innebar att de nya och växande invandrargrupperna uppmärksammades i termer av integrationsproblem (ibid). Fortfarande präglades dock samhället och den politiska agendan under 1960-talet av en allmänt öppen inställning till gruppen immigranter som kommit till Sverige för att arbeta (Svanberg & Tydén 2005). Svenska myndigheter ansåg att problemet låg i att invandrare inte assimilerades i det svenska samhället. Den utlänningsutredning som tillsattes i början av 1960-talet lämnade år 1967 in en utredning som påpekade att det visades för lite intresse för frågor och forskning rörande immigranternas anpassning i samhället. LO begärde då att immigranternas språkliga, kulturella och religiösa behov skulle undersökas, samt att myndigheter borde ge forskningsstöd åt studier av integrationsproblemet (ibid). Detta var alltså starten på den svenska invandrapolitik som sedan antogs av riksdagen år 1975 (Lundh & Ohlsson 1999). Tidigare hade immigranter benämnts med termen ”utlänningar”. Eftersom Sverige, till skillnad från andra industriländer i Västeuropa gav importerad arbetskraft rätt att stanna i Sverige, ville man göra en markering genom att istället använda begreppet invandrare, i syfte att tydliggöra immigranternas rättsliga status (ibid). I det svenska språket idag används begreppet invandrare inte bara för första generationens invandrare, utan som ett samlingsbegrepp. Begreppet inkluderar även individer vilka är födda i Sverige av föräldrar av annan etnisk bakgrund (Svanberg & Tydén 2005).

2.2 Portugiser emigrerar till Malmö

Enligt en rapport gjord av delegationen för social forskning (DSF 1984:1) fanns det år 1945, 4 stycken portugisiska medborgare i Malmö (barn till utlandsfödda medborgare ej inberäknade). 1966 hade antalet stigit till 158 stycken och år 1973 fanns det 718 portugisiska medborgare i Malmö. Under den här perioden emigrerade särskilt många portugiser för att undfly att delta i kriget mot befrielserörelserna i Mocambique och Angola (Svanberg & Tyden 2005).

I början av 1960-talet hade Kockumsvarvet i Malmö startat upp ett samarbete med Lisnavevarvet i Lissabon, varifrån ett antal anställda skickades till Malmö för specialutbildning (Yagüe 1972). Några av dem som gått utbildningen uppmuntrade sina arbetskamrater i Lissabon till att söka arbete på Kockums, vilket välkomnades av den svenska ledningen som såg en möjlighet till att rekrytera välutbildad arbetskraft utan att konkurrera med sina samarbetspartners i Lissabon (ibid). Skillnaden mellan de välutbildade portugiser som emigrerade till Sverige skiljde sig alltså markant från den stora grupp fattiga lantarbetare vilka illegalt sökte sig främst till Frankrike (ibid). 1972 arbetade, enligt Dámaso Yagüe (1972), närmare tre fjärdedelar av de manliga portugisiska medborgarna i Malmö på Kockums. I den studie Yagüe (ibid) gjort över portugiser i Malmö under 1960-1970-talet, framgår det att majoriteten av immigranternas inställning i relation till det svenska perspektivet på exempelvis rollfördelningen i hemmet, den svenska skolan och barnens anpassning till det svenska samhället är positivt.

Majoriteten av Malmös portugiser under denna tidsperiod bodde i de fastigheter som ägdes av Kockums vid Törnkatankvarteret i Limhamn (Yagüe 1972). Kunskaperna i det svenska språket var låg, vilket kan bero på de subkulturer som skapades på Kockumsvarvet där individer av samma nationella härkomst oftast blev placerade på samma instans, men också beroende på begränsad kontakt med svenskar i samhället i övrigt (ibid). Vidare visar studien att majoriteten av intervjupersonerna hade intentionen att stanna i Sverige, mycket beroende på inställningen till den dåvarande regimen i Portugal (ibid).

2.3 Vilka är andra generationens invandrare?

Kategorin andra generationens invandrare har ingen helt entydig definition. Eftersom det inte råder enhetlig konsensus kring definitionen, innebär det att studier som görs av kategorin andra generationens invandrare inte alltid utgår från samma grunder. I kulturdepartementets

redogörelse för hur begreppet invandrare används vid myndighetsutövande, dyker termen andra generationsinvandrare upp ekvivalent med termen invandrabarn (Ds 2000:43).

Kategorin andra generationens invandrare ifrågasätts emellertid utifrån argument som att personerna ifråga oftast har en starkare anknytning till Sverige än något annat land, där ordet invandrare i sammanhanget blir missvisande (ibid). Vidare hävdar författarna till rapporten, att ordet invandrare kan medföra att individen inte känner tillhörighet varken i sitt födelseland eller i något annat land. Sammanfattningsvis menar författarna att individerna också orättfärdigt sammankopplas med olika problem som inte nödvändigtvis behöver röra dem (ibid).

I Socialstyrelsens rapport från 1999 ställer man sig kritisk till begreppet andra generationens invandrare, då den inbegriper individer vilka är födda och uppväxta i Sverige och därför inte kan definieras som invandrare (SOU 1999:6). Istället gavs ett förslag om att låta andra generationens invandrare omfattas inom begreppet personer med utländsk bakgrund. Även denna benämning stötte kritik, då begreppet inte tydliggör om det handlar om första eller andragenerationens invandrare (ibid).

Övergripande termer som används av Statistiska Centralbyrån och Migrationsverket i enighet med regeringens riktlinjer i syfte att kunna göra en kategorisering, är *personer med utländsk bakgrund* (inbegriper både utrikesfödda och svenskfödda individer med två utrikesfödda föräldrar) och *personer med både svensk och utländsk bakgrund* (individer födda i Sverige med en utrikesfödd och en svenskfödd förälder) (Ds 2000:43). Arbetsförmedlingen definierar begreppet invandrare som individer vilka invandrat till Sverige och fått uppehållstillstånd, med en avgränsning som omfattar individer med utomnordisk bakgrund (URA 2007:7; Ds 2000:43). Vidare delas definitionen in i två delar om utomnordiska medborgare och naturaliserade svenskar¹. Båda grupperna inbegriper individer födda i Sverige (ibid).

Begreppet andra generationens invandrare är komplext. Rumbaut (2004) beskriver i en artikel hur definitioner kring första- och andra generationens invandrare i USA ser ut. Första generationen invandrare delas upp i två kohorter, utrikes födda vilka anlänt till i USA i vuxen ålder (1.0 generationen) och utrikes födda som anlänt före vuxen ålder (1.5 generationen).

¹ Utomnordiska medborgare som under sin tid i Sverige blivit svenska medborgare

Andra generationens invandrare delas också in i två kohorter, födda i USA med två utrikes födda föräldrar (2.0 generationen) och födda i USA med en inrikesfödd och en utrikesfödd förälder (2.5 generationen). I vissa fall räknas 1.5 generationen in i begreppet andra generationens invandrare, beroende på individens ålder vid invandringen. En artikel om andra generationens invandrare i USA kommer med kritik mot denna indelning, då det finns för lite forskning med hänsyn till skillnaden mellan 2.0 och 2.5 kohorterna (Ramakrishnan 2004). Kritiken visar hur komplext begreppet egentligen är, även om variationen av individuella omständigheter kategoriseras och generaliseras till en kategori och därför blir svåra att jämföra. Särskilt i avseende att undersöka mindre grupper

3 Tidigare forskning

Nationell- såväl som internationell migrationsforskning, ger ofta perspektiv på de problem som kommit att associeras med invandrare. Samtidigt finns det också forskare som lyfter fram invandrarskap som en resurs. I detta kapitel kommer jag utifrån både ett nationellt, internationell och lokalt perspektiv att presentera olika aspekter på problem och resurser kopplade till andra generationens invandrare.

3:1 Problem och resurser

Undermåliga skolprestationer, tidigt skolavbrott, låg eller ingen utbildning, tidigt barnafödande, kriminalitet, segregation och så vidare är bara några av de problem som benämns när forskare, politiker eller samhällsdebattörer diskuterar andra generationens invandrare (Portes & Fernandez-Kelly & Haller 2009). En artikel som syftar till att försöka definiera och härleda grunden för de resurser andra generationens invandrare tillgodogjort sig för att nå sina livsmål, poängterar dock svårigheten med göra generaliserande uttalanden grundande på jämförelser av en icke-homogen invandrargrupp och ett lands befolkning, där alla som inbegrips under epitetet invandrare riskerar att orättfärdigt påverkas av konsekvenserna ett sådant generaliserande kan leda till (Zhou et al 2009). Vidare menar författarna att forskare måste vidga sig i studierna av andra generationens invandrare och även ta hänsyn till hur andra generationen använt sina resurser för att förbättra sin socioekonomiska status i förhållande till föregående generation, beroende föräldrarnas hemland, barnens och

föräldrarnas utbildning, barnens kön och så vidare, och inte bara i förhållande till andra generationen invandrares födelseland (ibid).

Migrationsforskarna och sociologerna Patricia Fernández-Kelly och Lisa Konczal (2005) menar att andra generationens invandrare har kommit att definiera framgång med ord som värdighet, respekt, självständighet och ekonomiskt oberoende, snarare än att försöka mäta sin framgång med statistik grundad på den amerikanska medelklassens levnadsstandard och statistik som är den utgångspunkt majoriteten av forskarna och samhället har (Fernández-Kelly&Konczal 2005). Författarna menar att det kan förklara hur individer utifrån sina referensramar resonerar inför olika val i livet och hur de sedan väljer att använda de resurser som finns att tillgå utifrån deras olika kapital (ibid). Hur referensramarna utformas har också förklarats genom teorin om *segmenterad assimilation*, vilket kommer att beskrivas mer utförligt i uppsatsens teoridel.

En viktig faktor som har lyfts fram i förhållande till integrationsproblem, är bristande språkkunskaper (Svanberg & Tydén 2005). Studier visar på att något som definierats som ett problem i termer av integration, beroende sin kontext också kan fungera som en individuell resurs. Språket har en förmåga att skapa en känsla av tillhörighet och gemenskap, där ordens betydelse bland annat speglar samhällets kultur och värderingar. Samtidigt fungerar språket i sammanhanget även som en symbol för integration, eftersom invandrare genom att lära sig det nya landets språk per se visar intresse av att vilja bli en del av det nya landets gemenskap och sedermera ta del av samhället (Portes& Rumbaut 2001). Det finns dock fler perspektiv på språkets betydelse för individen. En studie som undersökte effekterna av tvåspråkighet bland andra generationens invandare, visade att de individer vilka behärskade två språk flytande i högre grad också hade en större kognitiv förmåga och bättre akademiska resultat än de som talade ett språk helt flytande eller de som talade två språk med vissa svårigheter (ibid). Barn till invandrare som varken helt behärskar föräldrarnas eller hemlandets språk, var de som presterade sämst i skolan, hade lägst självförtroende och lägst ambitioner (ibid). Sociologerna Alejandro Portes och Lingxin Hao (2002) beskriver problem och resurser i förhållande till andra generationens invandrare ur ett språkligt perspektiv. Portes och Hao (ibid) tillägger att flytande tvåspråkighet ger en vidare kulturell repertoar, samt ger individen möjligheter att utöka sina sociala och kulturella resurser exempelvis genom att vidga sitt kontaktnät även till länder där föräldrarnas språk talas. Vidare ger det individen en mer omfattande resursbank att hämta färdigheter ur när tillfälle ges, inte bara ur ett språkligt perspektiv utan också i

förhållande till arbete, utbildning, kultur, socialt nätverk och så vidare, som kan berika individens liv och ge upphov till fler valmöjligheter (ibid).

En studie som gjorts bland andra generationens ungdomar av kinesiskt och koreanskt ursprung i USA under större delen av 1990-talet, gav intressanta resultat (Kibria 2002). Intervjupersonerna vilka deltog i studien var delaktiga i olika utbytesprogram och hade gjort korta, enstaka resor till föräldrarnas födelseland i egenskap av utbytesstudenter. Ungdomarna samhörighetskänsla med föräldrarnas hemland grundade sig inte i språkkunskaper (gällande det språk som talas i föräldrarnas födelseland), religion eller liknande, utan grundade sig snarare i känslan av att bära på en ursprunglig kärna av respektive föräldrars födelseland (ibid). Några av ungdomarna kände både en större gemenskap med sina föräldrar, och en större förståelse för de kulturella traditioner de tidigare hade motsatt sig eller tagit avstånd ifrån till förmån för sitt eget födelselands normer. Föräldrarnas normer och värderingar fick en helt annan betydelse i sin ursprungliga kontext än de hade haft i USA (ibid). Samtidigt upplevde några av ungdomarna att även om de visserligen fysiskt kunde smälta in i omgivningen, blev de i föräldrarnas hemland inte fullt accepterade eftersom de inte kunde språket (eller i vissa fall inte tillräckligt bra), hade andra kulturella manér, klädde sig annorlunda och så vidare. Ungdomarna upplevde följaktligen att de i vissa fall betraktades som illojala mot sitt ursprung (ibid). Således kom ungdomarna att känna en ökad samhörighet med sitt födelseland, USA, samtidigt som de hade fått en viss samhörighetskänsla med föräldrarnas hemland. Ungdomarna kände sig mer som diplomater mellan två kulturer och började så förhålla sig till sin invandrarbakgrund som en framtida resurs i bemärkelse av utbildning, arbete och så vidare. Resan hade dessutom inneburit en möjlighet att knyta kontakter med nya bekantskaper ur kategorin andra generationens invandrare från samma födelseland som deras föräldrar (ibid).

Internationella studier av andra generationens invandrare har en mer nyanserad bild av de resurser och problem som kopplas till kategorin andra generationens invandrare. Den invandringspolitik som bedrivs i Sverige, samt de studier vilka politiken bygger på, får inte bara kritik för hur den fokuserar på de problem vilka associeras med andra generationens invandrare, utan även genom att indirekt göra alla individer med invandrarbakgrund till bärare de problem som kopplas till kategorin. Under nästa rubrik kommer jag att redogöra för hur denna kritik kan se ut.

3:2 Politiska perspektiv

I Sverige förmedlas ofta en negativ bild av migration. Migration i termer av problem, leder migrationspolitiken i förhållande till segregering, arbetslöshet och diskriminering bland annat till att myndigheter reagerar lokalt genom att utforma olika strategier för att nå lösningar. I Malmö stads åtgärdsplan för att främja integration (1999)², står det att varje individ själv ska kunna avgöra till vilken gräns de vill anamma det nya landets kultur och normer, så länge Sveriges lag och demokratiska värderingar respekteras. Vidare står det att Malmö är en etniskt och socioekonomiskt segregerad stad, där individer av utländsk bakgrund drabbas av diskriminering. Segregationen innebär arbetslöshet och utanförskap, vilket påverkar barnen till invandrare som inte bara har svårigheter att lära sig det svenska språket, utan även svårigheter i skolan då det finns en brist på förebilder att motivera dem (ibid).

I åtgärdsplanen står det vidare att kommunen vill öka malmöbornas kunskaper om olika etniska och religiösa grupper, kommunala planer och styrdokument som ska främja integration, låta invandrarföreningar fungera som en brygga mellan individen och samhället, skapa personalbesättningar som speglar befolkningsvariationen och så vidare (ibid). I en av statens offentliga utredningar menar forskaren Masoud Kamali (SOU 2006:73) att forskare, samt den socioekonomiska och politiska makten i samhället paradoxalt nog skapar segregation genom integrationspolitik och integrationsbegrepp. Individer med utländsk bakgrund kulturaliseras och förställs som bärare av specifika kulturella egenskaper, där begreppet mångkulturalism leder till att beskriva hur dessa andra kulturer lever bland oss för att skapa ett mångkulturellt samhälle. Samtidigt utgör dessa grupper signifikanta andra i förhållande till det som är svenskt, normen, eftersom integrationsskillnaderna mäts i förhållande till de upplevda skillnaderna mellan det svenska och de andra, vilket bidrar till att invandrargrupper homogeniseras inåt och heterogeniseras utåt (ibid).

I Malmö stads välfärdsredovisning från 2010³ står det att ungdomar som går ut grundskolan i Malmö utan fullständiga betyg i första hand kommer från hem med dåliga socioekonomiska förhållanden, varav majoriteten har föräldrar födda i ett annat land. I rapporten framgår även

² <http://www.malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc52800012690/integrplansvenska.pdf>

³

<http://www.malmo.se/download/18.77b107c212e1f5a356a800026237/V%C3%84LF%C3%84RDSREDOVISNINGEN+2010.pdf>

att faktorer som kan ligga till grund för skolresultaten är boendesegregation, som inte bara genererar en viss sammansättning av elever på en viss skola, utan att eleverna skolresultat påverkar kompisarnas prestationsnivå (ibid). Även om föräldrarna har möjlighet att placera sina barn på valfri skola, visar rapporten också på ett samband mellan föräldrarnas socioekonomiska status och val av skola (ibid). Migrationsforskaren och statsvetaren Sara Scuzzarello (2010) beskriver i en studie över lokal invandringspolitik och skildringar av integration hur Malmö kommun i arbetet för jämställdhet, integration och mot utanförskap tenderar att fokusera på minoritetsgruppers socioekonomiska nackdelar. Vidare menar Scuzzarello (2010) att invandrargrupper genom kommunens invandringspolitik framställs i samhället utifrån sin etniska grupptillhörighet, där kommunen istället kunde fokusera på att arbeta med att hur individer från olika etniska grupper invandrarbakgrund framställs som stereotypa representanter av samhällsmajoriteten.

Debatten i Sverige, liksom större delen av forskningen kring kategorin andra generationens invandrare, fokuserar på problem. Kategorin andra generationens invandrare är mer komplex än så, framförallt eftersom den utgör en sådan omfattande variation av individer. Statistiken som förs över kategorin andra generationens invandrare innebär att de studier som bygger på sådan statistik inte alltid uppvisar en representativ bild av alla individer och grupper som omfattas av kategorin. Undersökningarna saknar också studier gjorda utifrån migranternas egna perspektiv. Konsekvensen kan då bli att en stor grupp svenskfödda individer vilka har gemensamt att deras föräldrar är födda i ett annat land än Sverige, associeras med de problem kategorin andra generationens invandrare generellt blir bärare av. I denna studie kommer jag att fokusera på de problem och resurser andra generationens invandrare själva identifierar med sin invandrarbakgrund, och hur de använder dem i sitt vardagsliv.

4 Teori och begrepp

Syftet med uppsatsen är att belysa de problem och resurser en invandrarbakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. För att kunna ge ett bredare perspektiv på ämnet har jag valt att utgå från två internationella migrationsteorier; den segmenterade assimilationsteorin och den transnationella migrationsteorin. Medan den segmenterade assimilationsteorin fokuserar på migranternas kulturella och socioekonomiska

situation, belyser den transnationella migrationsteorin hur olika transnationella relationer kan fungera och påverka individens välfärd och sociala relationer.

4:1 Segmenterad assimilationsteori

Teorin om att alla invandrare har olika förutsättningar och sätt att hantera integration är inte ny. I en artikel om segmenterad assimilation beskriver författarna hur begreppet utvecklats från begreppet assimilation i bemärkelsen av att invandrarens kultur införlivas med det nya samhällets (Stepick& Stepick 2010). Medan den typen av forskning främst inriktar sig på mätning av integrationens brister och styrkor i termer av utbildning och ekonomi, ämnar den segmenterade assimilationsteorin lyfta fram faktorer som språk, sociala relationer och segregation i samhället i syfte att förklara integrationens resultat utifrån andra generationens invandrare(ibid). Alejandro Portes och Rubén G Rumbaut (2001) introducerar teorin om segmenterad assimilation genom att utgå från en tredelad indelning av andra generationens invandrare. Den första gruppen utgörs av individer vilka lätt smälter in samhället och själva väljer under vilka premisser de vill identifiera sig med sitt etniska ursprung beroende av kontext. Den andra gruppen beskrivs använda sin etniska bakgrund som resurs för att skapa goda sociala och ekonomiska möjligheter, allt utifrån individens kontextuella förutsättningar. Tredje gruppen inbegriper den andel andra generationens invandrare vilka underordnas sin etniska bakgrund och riskerar att hamna på botten av ett samhälleligt utanförskap. Vidare menar Portes och Rumbaut (2001) att det går att urskilja fyra generellt avgörande faktorer vilka påverkar den segmenterade assimilationsprocessen; föräldrarnas immigrantbakgrund, tiden det tar för ackulturationsprocessen i förhållande mellan föräldrar och barn, vilka kulturella och ekonomiska barriärer andra generationens invandrare stöter på i sin ambition att anpassa sig till omvärlden, och slutligen familjen och samhällets tillgängliga resurser som finns för att möta upp dessa barriärer (ibid).

Första steget i den segmenterade assimilationsprocessen, beskriver Portes och Rumbaut (2001) med begreppet *ackulturation*. I den segmenterade assimilationsteorin presenteras övergripande bakgrundsfaktorer som påverkar ackulturationsprocessen i förhållande mellan förälder och barn som; föräldrarnas humankapital (exempelvis i bemärkelsen ålder, utbildning och språkkunskap), hur föräldrarna mottogs vid ankomsten av staten, det nya landets medborgare och av invandrare från samma land som föräldrarna, samt familjens struktur (Piedra&Engstrom 2009). Portes och Rumbaut (2001) delar upp ackulturationsprocessen i tre

särskilt viktiga huvudkategorier, *disharmonisk ackulturation*⁴, *harmonisk ackulturation*⁵ och *selektiv ackulturation*⁶. *Disharmonisk ackulturation* uppstår då andra generationens invandrare som barn lär sig det nya språket och de kulturella normerna, samtidigt som invandrarkulturen går förlorad. Om barnets språkliga och kulturella kapital överträffar föräldrarnas, som i sin tur använder barnet som en resurs att klara sig i samhället, finns en risk för att rollerna i familjen byts och att barnet blir mer utsatt. *Harmonisk ackulturation* innebär att läroprocessen och den gradvisa övergången till det nya landets språk och kultur sker i ungefär samma takt över generationer. Harmonisk ackulturation uppstår oftast då första generationens immigranter, föräldrarna, har tillräckligt humankapital för kunna utveckla sina språkliga och kulturella resurser samtidigt som sina barn. Fördelen är att föräldrarna tillsammans med barnet/barnen kan adressera problem som exempelvis diskriminering från en gemensam utgångspunkt. *Selektiv ackulturation* uppstår då båda generationernas läroprocess påverkas av att individerna omger sig med immigranter av samma ursprung, varför ackulturationsprocessen bromsas och upprätthållandet av föräldrarnas hemspråk och normer hamnar i fokus. Andra generationens immigranter tenderar att skapa kontakter inom gemenskapen istället för att ta kontakt med andra samhällsgrupper, varför även föräldrarnas immigrantbakgrund stärks ytterligare då barnen i högre grad bibehåller föräldrarnas språk och normer även genom sin umgängeskrets (ibid).

Ackulturationsprocessen påverkar hur andra generationens immigranter konfronterar yttre utmaningar i form av tre faktorer vilka enligt historiska undersökningar är de mest framträdande, diskriminering, uppdelad arbetsmarknad (förändrade arbetsmarknadsvillkor), och olika subkulturer (ibid). Hur andra generationens immigranter förhåller sig till sin livssituation och invandrarbakgrund i förhållande till födelselandets normer blir då beroende det humankapital individen byggt upp.

Den segmenterade assimilationsteorin utgör en förklaringsmodell för hur andra generationens invandrare integreras i samhället. Samtidigt menar forskarna själva att det är svårt att göra generaliserande studier som omfattar hela kategorin andra generationens invandrare. Teorin förklarar hur nära eller långt ifrån samhällsnormen individen befinner sig, och förklarar vilka faktorer som påverkar hur andra generationen integreras i samhället. Genom att alla individer

⁴ Dissonant Acculturation

⁵ Consonant acculturation

⁶ Selective acculturation

av utländsk bakgrund ingår i en grupp som undersöker hur nära eller långt ifrån samhällsnormen individen befinner sig, utgör kategorin per se en grupp individer som indirekt antas vara avvikande. Oavsett om individer ur kategorin andra generationens invandrare enligt samhällets definition integrerats väl, är det fortfarande en fråga om integration, trots att individen kanske inte ens har någon direkt relation till föräldrarnas födelseland. Vidare kan sådana kategoriseringar leda till att andra generationens invandrare delas in i stereotypa grupper, där konsekvenserna för hur faktorerna inom varje kategori kan påverka individen bli självuppfyllande profetior istället för förklaringar. Å andra sidan tar teorin hänsyn till individuella resurser och problem, snarare än resurser och problem kopplade till en viss invandrargrupp. Även om teorin bygger på generaliserande studier, undersöker teorin integration i förhållande till personliga resurser. Som komplement till den segmenterade assimilationsteorin, ger den transnationella migrationsteorin ett bredare perspektiv på hur andra generationens invandrare använder sig av sin invandrarbakgrund i sitt vardagliga liv. Den transnationella migrationsteorin belyser även hur individer med invandrarbakgrund förhåller sig till sin invandrarbakgrund och hur relationen kan förändras och påverkas över tid, vilket förklaras närmre under nästa rubrik.

4:2 Transnationell migrationsteori

Begreppet *transnationell migration* har sitt ursprung i den forskning kring migration som delade in invandrare i grupper, beroende på orsak till flytt och relation till hemlandet (Pries 2004). Den grupp av individer vilka flyttade främst på grund av ekonomiska skäl (arbetare eller entreprenörer alternativt som arbetsledare eller specialister) och som visserligen kunde bosätta sig i ett och samma land under en längre tid, men utan intentionen att stanna permanent, benämndes *transmigranter* (ibid). Transnationell migration är ett flerdimensionerat perspektiv på det flöde av individer och resurser vilka flyttar fram och tillbaka över nationsgränser, vilket genererar förändringar både för mottagarnationen och sändarnationen (ibid). Transnationalism i dagens forskning är ett inte helt oomstritt begrepp, mycket beroende på att begreppet i sig är tvärvetenskapligt och därför influeras av flera olika forskningsperspektiv och förslag på distinktioner och avgränsningar (Vertovec 2003). Transnationell migrationsteori är således ett perspektiv på migration som söker att förklara transnationella sociala fenomen (ibid). Alejandro Portes (2003) beskriver fem olika slutsatser där migrationsforskare nått konsensus kring definitionen av transnationalism;

transnationalism är ett nytt perspektiv och inte ett nytt fenomen, transnationalism är ett gräsrotsperspektiv, alla invandrare är inte transnationella, transnationalism har sociala konsekvenser på makronivå, samt att omfattning och form av transnationalitet aktivitet är beroende mottagare och sändare(ibid). Kort innebär det en distinktion som är gjord för att avgöra och jämföra i vilken utsträckning och omfattning olika invandrargrupper aktivt deltar i ekonomiska, politiska och sociokulturella sammanhang och vad denna samverkan har för effekter både på individnivå och för mottagar- och sändarnationen (Levitt & De Wind & Vertovec 2003). Vidare frågar sig Portes (2003) om det är möjligt att applicera den transnationella migrationsteorin även på andra generationens invandrare, då empirin främst bygger på studier av första generationens invandrare och därmed uppvisar en stor brist på forskning om andra generationens invandrares transnationella nätverk.

Forskare har debatterat vilka grader av individers transnationella aktivitet som verkligen kan inbegripas inom det transnationella migrationsbegreppet. Individer som endast har känslomässiga band till föräldrarnas hemland ifrågasätts vara transnationella, eftersom de inte aktivt deltar i transnationella aktiviteter i den grad den ursprungliga definitionen av transnationalism anger (Wolf 2002). Frågan är dock relevant eftersom det inte alls är uteslutet att individer ur gruppen andra generationens invandrare endast har känslomässiga band till föräldrarnas hemland (ibid). Wolf (2002) använder uttrycket *emotionell transnationalitet*, och öppnar då för ett vidare begrepp som också inkluderar individer vilka inte har någon konkret och eller direkt kontakt med föräldrarnas hemland, men som de facto påverkas och influeras av föräldrarnas hemland genom föräldrarnas förhållningssätt till sitt hemland i samverkan med interaktionen mellan barn och förälder (ibid).

Olika faktorer som påverkar individens omfattning av transnationellt deltagande leder till en av nyckelfrågorna för transnationell migrationsforskning i förhållande till andra generationens invandrare (Levitt 2009). Forskare vill undersöka hur och i vilken mån olika emotionella, sociala och ekonomiska nätverk och strategier uppmuntrar till att transnationella band knyts, samt lyfta fram bakomliggande agendor till uppmuntrandet av aktivt transnationellt deltagande (Lee 2008). Levitt (2009) menar att andra generationens invandrare oundvikligen påverkas av sin kontext, vilket betyder att exempelvis föräldrarnas normer och kunskaper om sitt födelseland också präglar barnen. Även om andra generationens invandrare väljer att inte använda sina transnationella resurser finns kunskapen latent att använda vid behov eller tillfälle (ibid). Det transnationella rummet inte är begränsat, utan snarare mångfacetterat och

komplext eftersom tillgången till informations- och kunskapsutbyte via internet, tv och en uppsjö av andra kommunikationsmetoder möjliggör ett nätverk mellan individer av samma ursprung boende i länder över hela världen, vilket innebär att individen kan utöva transnationellt deltagande utan att fysiskt förflytta sig över nationsgränser (ibid). Beroende vilka faktorer som påverkar individens prioriteringar (exempelvis ålder, kön, livsförändrande processe och så vidare) för tillfället, har motiverande aspekter i förhållande till transnationell aktivitet (politisk aktivitet, religion, arbete och så vidare) också olika värde och betydelse för graden av individens transnationalitet som således inte är ett statiskt skede (Jones-Correa 2002; Levitt 2009).

Genom dessa ovan nämnda teorier, kommer jag att belysa de problem och styrkor en invandrarbakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. Teorierna ger ett brett perspektiv på hur andra generationens invandrare kan förhålla sig till sin invandrarbakgrund, vilket, i enighet med uppsatsens syfte, öppnar för att lyfta fram olika aspekter på undersökningsgruppens egna upplevelser.

5 Metod och material

5:1 Metodologiska överväganden

Syftet med uppsatsen är att belysa de problem och styrkor en invandrarbakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. Av den anledningen valde jag att utgå från kvalitativ metod och mer specifikt, semistrukturerade intervjuer (Bryman 2011). Genom att utgå från exempelvis ett kvantitativt frågeformulär, hade jag kunnat riskera att ställa frågor grundade på mina egna teorier och föreställningar om vad det innebär att vara andra generationens invandrare. Eftersom syftet med uppsatsen är att belysa andra generationens invandrares egna perspektiv på deras invandrarbakgrund, valde jag därför en kvalitativ metod som i större mån ger undersökningsgruppen utrymme att mer öppet och utförligt beskriva sina egna upplevelser. Vidare innebär en kvalitativ metod också en möjlighet för mig att ställa följdfrågor som kan leda till intressanta aspekter eller förtydligande. Härnäst kommer jag nu att redogöra för min metodvalsprocess genom att först argumentera kring val av metod, följt av argument och tankar kring valet att använda semistrukturerade intervjuer.

För att kunna besvara min frågeställning och ge uppsatsen en vetenskaplig grund, behövde jag använda ett verktyg som inte bara gav mig tillgång till generell kunskap om problem och resurser som lyfts fram i förhållande till kategorin andra generationens invandrare, utan även bredare kunskapsbas i form av individernas egna perspektiv på sin invandrabakgrund (Ahrne&Svensson 2011). Kvalitativ forskning ger möjlighet till ett induktivt arbetssätt som ger möjlighet till förståelse snarare än förklaring. Genom att använda intervjuer får undersökningsgruppen större möjlighet att lyfta fram egna perspektiv och ger mig en möjlighet att kunna utveckla och följa intressanta spår. Detta är nödvändigt, eftersom uppsatsens syfte är att lyfta fram individuella perspektiv på vad en invandrabakgrund kan innebära.

Kritik som riktats mot migrationsforskning och hur begrepp som andra generationens invandrare används, har handlat just de problem generaliseringar av individer innebär. I denna uppsats riktas fokus mot en liten minoritetsgrupp, andra generationens invandrare av portugisiskt ursprung födda i Malmö. Därför vill jag undvika termer som generalisering. Samtidigt kan jämförandet av resultaten av den kvalitativa studien med andra studier på samma fenomen, öka resultatets trovärdighet (Ahrne&Svensson 2011). Å andra sidan finns det ett problem i att göra sådana jämförelser, dels eftersom resultaten inte utrönts ur exakt samma kontext med samma premisser (vilket även försvårar replikering av en undersökning (ibid)), dels eftersom urvalsgruppen inte är densamma. Bryman (2011) menar att sådana jämförelser blir måttligt generaliserbara eftersom de är begränsade. Istället kan de kvalitativa data generaliseras i en teori. Generaliserbarheten bedöms utifrån kvaliteten på de teoretiska slutsatser som formulerats utifrån all data den kvalitativa forskningen har gett (ibid). Denna uppsats syftar inte till att göra generaliseringar, utan belysa individuella perspektiv. Däremot vill jag i vetenskapligt syfte poängtera att jag är medveten om att studiens resultat är begränsat utifrån undersökningsgruppens perspektiv och kontext, och därför inte representerar en majoritetsgrupps åsikter.

Genom att använda mig av semistrukturerade intervjuer, blir varje intervju flexibel. Till skillnad från en ostrukturerad intervju, följer den semistrukturerade intervjuformen teman som berörs, vilket underlättade för mig eftersom jag är tämligen oerfaren (Bryman 2011). Varje individs perspektiv är väsentligt för uppsatsen, varför varje intervju också krävde att varje individ fick utrymme att utveckla sina aspekter på hur en invandrabakgrund kan utgöra en resurs eller ett problem. Min förberedda intervjuguide innebar en möjlighet för mig att kunna

strukturera frågorna, samtidigt som den flexibla intervjuformen gav mig utrymme att ställa följdfrågor eller ställa frågor i olika ordning beroende på hur interaktionen med intervjupersonen förflöt. En sådan interaktion upplevde jag som fördelaktig, eftersom samtalet blev följsamt, personligt och gav utrymme för individen att belysa sina egna aspekter, men ändå strukturerat.

Alla intervjuer spelades in och transkriberades i syfte att öka validiteten och reliabiliteten av empirin (föreläsning med Håkan Jönson 18/10-2012; Ahrne&Svensson 2011). Även om transkriberingen var tidskrävande, upplevde jag att själva transkriberingsarbetet underlättade kodningsprocessen, eftersom jag under arbetets gång började hitta intressanta perspektiv och aspekter att utgå från i analysdelen. Under själva kodningsarbetet utgick jag Håkans Jönsons (2012) kodningsmall, och sammanställde undersökningspersonernas svar under olika rubriker som exempelvis resurser och problem. Varje rubrik fick en egen färg. Efter första kodningsomgången insåg jag hur svårt det var att begränsa varje svar under en rubrik, eftersom innehållet i svaren gav så mycket information och ingångar till fler aspekter. Därför började jag koda om i olika rubriker utifrån mitt empiriska material, exempelvis hierarki inom invandrargrupper, och utifrån teoretiska begrepp som exempelvis emotionell transnationell migration. På så vis kunde jag under själva arbetsprocessen skönja intressanta aspekter inför själva analyseringen.

5:2 Urval och avgränsningar

Uppsatsens målgrupp utgörs av andra generationens invandrare födda och uppväxta i Malmö som barn till arbetskraftsinvandrande föräldrar födda i Portugal. Mitt val av målgrupp grundade sig i intresset för att undersöka en mindre grupp av andra generationens invandrare, för att se hur deras erfarenheter av att ha en invandrarbakgrund kan jämföras med generella teorier.

Vid valet av intervjupersoner utgick jag från ett sannolikhetsurval, eftersom sannolikhetsurval rekommenderas för kvalitativa studier som syftar till att generalisera sina resultat till en viss specifik population (Bryman 2011). Även om syftet med min uppsats inte är att göra generaliserande studier, kan ett sannolikhetsurval utgöra en undersökningsgrupp av större variation än om jag jämförelsevis hade använt ett snöbollsurval. En nackdel med att använda snöbollsurval är att intervjupersonerna kan ha kontakt med varandra och kanske därmed ha

gemensamma erfarenheter (Ahrne&Svensson 2011). För att kunna ge uppsatsen ett så brett perspektiv som möjligt, ville jag därför försöka hitta undersökningspersoner med olika erfarenheter. Sannolikhetsurvalet utgör en större möjlighet att hitta en sådan undersökningsgrupp. Därför kontaktade jag en portugisisk första generationens invandrare från en portugisisk förening i Malmö, som var vänlig nog att lägga ut min intresseförfrågan till föreningens medlemmar via mail. Mailet om intresseförfrågan skickades ut till klubbens medlemmar, men formulerade sig så att även ickemedlemmar som kunde tänkas vara intresserade att delta i undersökningen kunde höra av sig.

Utifrån gruppen intressenter valde jag sedan ut tre män och tre kvinnor i syfte att ge uppsatsen ett bredare perspektiv, även om jag inte kommer att fokusera på könsaspekter senare i uppsatsen eftersom det inte är uppsatsens huvudfråga (Aspers 2007). För att öka materialets validitet och reliabilitet, krävs mellan 6-8 intervjupersoner (Ahrne&Svensson 2011). I syfte att kunna uppnå mättnad, då intervjuaren börjar se återkommande mönster i respondenternas svar, behövs dock mellan 10-15 intervjupersoner (ibid). Initialt fick jag sju intresseanmälningar till min empiriska undersökning, vilket låg inom ramen för min ambition att utföra mellan 6-8 intervjuer. Under insamlandet av mitt empiriska material framgick det att den sjunde intervjupersonen var född av en svensk och en portugisisk förälder och därmed per definition inte ingick i kategorin andra generationens invandrare. Därför uppgick det slutliga antalet intervjupersoner till sex stycken. För uppsatsen valde jag att utgå från individer i arbetsför ålder, vilket automatiskt utesluter barn och äldre.

5:3 Etiska överväganden

I enighet med Vetenskapsrådets(2009) riktlinjer, utgick jag från individskyddskravet, vilket syftar till att skydda alla samhällets medborgare mot psykisk eller fysisk skada, samt kränkning av individens integritet.

Eftersom mitt empiriska material bygger på semistrukturerade intervjuer, valde jag att maila ut min intervjuguide tillsammans med relevant information rörande uppsatssyfte, personlig presentation, information om önskan av att använda bandspelare och så vidare, till respektive intervjuperson före själva intervjun.

Intervjupersonerna informerades även om deras rätt att vara anonyma, och att all insamlad empiri är konfidentiell. Efter att ha konsulterat intervjupersonerna, valde jag på deras begäran

att hålla deras identiteter anonyma genom att referera till respektive med ett fingerat namn baserat på ett av de sex första bokstäverna i alfabetet. Första intervjupersonen får exempelvis fingerat namn som börjar på A, i det här fallet Alma. För att skydda undersökningspersonernas integritet, har jag uteslutande använt mig av denna kodning genom hela arbetsprocessen. Allt material, transkribering och kodning har sparats på ett usb-minne, vilket kommer att förvaras på en säker plats i väntan på att sedan förstöras efter att materialet har fyllt sitt syfte. För att ge läsaren relevant förståelse inför analysen, presenteras viss information om varje intervjuperson, dock fortfarande kodad. Varje intervjuperson fick möjlighet att läsa uppsatsen och godkänna sin medverkan i undersökningen före inlämnandet av uppsatsen, i syfte att undvika eventuella missförstånd eller felciteringar.

Under nästkommande rubriker kommer jag att redogöra för resultaten av undersökningsgruppens perspektiv på problem och resurser i förhållande till sin invandrabakgrund.

6 Analys och resultat

Syftet med uppsatsen är att belysa de problem och styrkor en invandrabakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. Härnäst kommer jag att presentera de intervjuades olika perspektiv på problem och resurser i förhållande till deras invandrabakgrund. Jag kommer också att belysa hur de intervjuade förvaltar det upplevda kapital de associerar med sin invandrabakgrund i förhållande till tredje generationens invandrare. Detta illustreras med citat som kopplas till teori och tidigare forskning.

Med anledning att ge läsaren en övergripande bild av de individer inom kategorin andra generationens invandrare vilka deltagit i studien, kommer jag först att ge en mycket kort beskrivning av respektive intervjuperson. Det empiriska materialet för min uppsats har i enighet med uppsatsens syfte och problemformulering uteslutande omfattat andra generationens invandrare födda och uppvuxna i Malmö. Båda föräldrarna till respektive intervjuperson är födda i Portugal, och har flyttat till Sverige som arbetskraftsinvandrare under 1960-1970-talet. Gemensamt för hela undersökningsgruppen är att alla fäder uteslutande har arbetat på Kockumsfabriken i Malmö.

6:1 Presentation av intervjupersonerna

Alma, högre tjänsteman inom den offentliga sektorn

Bianca, arbetar med design.

Camila, lägre tjänsteman inom den offentliga sektorn

David, egen företagare

Eli, högre tjänsteman inom den offentliga sektorn

Filip, lägre tjänsteman inom den offentliga sektorn

6:2 Problem

Härnäst kommer jag nu att redogöra för de problem undersökningsgruppen identifierat med sin invandrabakgrund. Varje svar har gett olika aspekter på hur respektive individ förhåller sig till de problem de uppfattar i samband med sin invandrabakgrund. Därför kommer jag först att presentera och analysera varje individs perspektiv, för att sedan avsluta med en kort sammanfattning.

Ett problem som ofta tas upp inom migrationsforskning är den ibland vaga definition och avgränsning av kategorin andra generationens invandrare som förekommer i olika sammanhang. (Ds 2000:43; SOU 1999:6; Rumbaut 2004). Problem som associeras med andra generationens invandrare lyfts ofta fram som generella invandrarproblem och tar sällan hänsyn till individer. Kamali (SOU 2006:73) menar att integrationspolitiken bidrar till att förstärka en segregation mellan svenskar och invandrare, genom att fokusera på olika skillnader och uppmuntra till att skapa en homogen bild av en invandrargrupp som samtidigt blir signifikant heterogen gentemot det som är svenskt. I samtal med David, gav han sitt perspektiv på hur en sådan generalisering påverkade honom:

Jag känner att alla med någon invandrarkoppling buntas ihop i en klick. Sen blir alla i klicken bärare av samma problem, även om vi inte ens har med saken att göra. Sen har jag lite problem med att behöva ingå i en grupp som räknas som

invandrare när jag är född i Sverige. När får man vara svensk liksom, jag är ju född, uppvuxen, har familj och jobbar här?

David ger uttryck för ett perspektiv på den kritik som förts mot integrationspolitik och begreppet andra generationens invandrare. Problemet innebär bland annat att den statistik som förs, och som sedan utgör underlag för exempelvis olika samhällsstudier, genererar ett allmänt generaliserande utifrån fler olika kategorier av invandrargrupper med stor inbördes variation. Andra generationens invandrare blir således en egen kategori i samhället, trots att kategorin långt ifrån utgör en mätbart homogen grupp (Ds 2000:43; SOU 1999:6; Rumbaut 2004). David ingår per definition i kategorin andra generationens invandrare, vilket innebär att även om han är född i Sverige fortfarande inte, enligt definitionen, räknas vara helt svensk. Problemet sträcker sig vidare än så, eftersom alla individer som kan antas ha en invandrabakgrund också associeras med de problem kategorin generellt associeras med.

I samtal med Eli och Filip belystes intressanta aspekter på hur invandrargrupper hierarkiskt rangordnas i samhället. Andra generationens invandrare definieras som individer födda i samma land som kategoriserar dem som individer med utländsk bakgrund. Oundvikligen resulterar det i kategoriseringar av individer födda i Sverige av svenska föräldrar och individer födda i Sverige av utländska föräldrar (Ds 2000:43; SOU 1999:6;). I arbetsförmedlingens studier används en definition som relaterar till kategorin invandrare med individer av utomnordisk bakgrund (URA 2007:7; Ds 2000:43). Den svenska invandringspolitik som tog fart under 1975, utvecklades utifrån de problem som identifierats i förhållande till uppfattningen om invandrares bristande anpassningsförmåga till det svenska samhället (Lundh & Ohlsson 1999).

När mina föräldrar kom hit låg de på botten av invandrarskalan. Nu är det helt plötsligt fint att ha rötter i Portugal. Idag är det helt andra invandrargrupper som får ta smällen. Eli

Behovet av integrationsfrämjande politik ansågs nödvändigt eftersom de kulturella skillnaderna mellan den då främst sydeuropeiska arbetskraftsinvandringen (till skillnad från den tidigare nord- och mellaneuropeiska arbetskraftsinvandringen,) var så stora att de resulterade i integrationssvårigheter (Svanberg&Tydén 2005). Eli menar att hans föräldrar vid tiden för deras invandring utgjorde en invandrargrupp vilken ansågs ha låg status i samhället. Arbetsförmedlingens definition av kategorin invandrare inbegriper varken nordiska medborgare, eller svenskfödda barn till nordiska medborgare, inviterar

oförtövat till att dra en parallell med den invandringspolitik som mäter integration i hur långt ifrån den svenska normen invandraren befinner sig. I enighet med Filips upplevelse innebär det att det idag är andra invandrargrupper i samhället som anses ha svårt att anpassa sig (Scuzzarello 2010).

Jag kan känna ibland att jag måste vara extra svensk för att passa in, bli accepterad som svensk. Även om jag är född här. Särskilt språket och kläderna blir som en ståndpunkt då. Min danskfödda kompis har inte alls samma problem. Filip

Individer med invandrarbakgrund som anses vara mer kulturellt har automatiskt lättare för att integreras i samhället (Portes&Rumbaut 2001). Det skulle kunna förklara varför exempelvis Filips invandrarbakgrund inte uppfattas på samma sätt som hans danska kompis. Vidare ger Filip uttryck för hur hans invandrarbakgrund skiljer sig från sin danska kompis, trots att den danska kompisen i motsats till Eli inte är född i Sverige. Ett sådant perspektiv går emot antagandet om att alla invandrargrupper allmänt skulle uppfattas som en homogen grupp (Ds 2000:43; SOU 1999:6; Rumbaut 2004). Skillnaden mellan olika invandrargrupper skulle istället kunna förklaras med hur stor skillnaden är mellan föräldrarnas ursprungsland och Sverige, och att en generalisering av invandrargrupper i termer av problem i så fall inte utgår från alla invandrargrupper.

En annan aspekt på problem kopplade till invandrarbakgrund, var olika invandrargrupperns förväntningar och förutsättningar av bejakandet av en invandraridentitet. I samtal med Alma, framgick det att svenskar alltid har upplevt henne som svensk. Ifrågasättanden av hennes svenska ursprung och identitet har istället gjorts av andra invandrargrupper.

Mötet med andra invandrare har helt klart varit mycket svårare än med svenskar. Det här att jag ska bejaka min ivandraridentitet liksom. Jag har inte förnekat att jag har en invandrarbakgrund, men jag är svensk. Det är inte svenskar utan invandrare som gjort mig till invandrare.

Enligt Portes och Rumbaut (2001), tenderar individer som genomgått en selektiv ackulturationsprocess i högre grad att befästa sin invandraridentitet och söka gemenskap inom den egna samhällsgruppen, vilket kunde inbegripa de individer Alma refererade till. Bianca ger ett liknande exempel:

Jag minns när en kvinna från Iran blev missnöjd när jag sa att mina föräldrar var från Portugal. Jag försökte förklara att jag var svensk, men hon gav sig inte. Hon blev tyst ett

tag, sen sa hon att araberna var där på medeltiden så det var därför jag såg arabisk ut. Som att hitta minsta gemensamma invandrarnämnare liksom. Lite lustigt, för ingen svensk har någonsin ifrågasatt min svenskhet.

Varken Alma eller Bianca uppfattas som svenskar utifrån ett invandrarperspektiv, vilket i sig är intressant eftersom de själva upplever att svenskar ser dem som svenskar. I mötet med den iranska kvinnan beskriver Bianca hur kvinnan fortsatte försöka hitta en gemensam nämnare. Det faktum att de båda hade en invandrarbakgrund var inte tillräcklig, vilket kan betyda att det inte, som i Almas exempel, är invandrarbakgrunden per se som verkar utgöra en avgörande gemensam faktor. Kamali (SOU 2006:73) menar att integrationspolitiken bidrar till att en homogen bild av invandrare skapas inåt och en heterogen bild skapas utåt. Samtidigt ger citaten ovan perspektiv på att det inte alltid stämmer eftersom svenskar betraktar Alma och Bianca, till skillnad från Filip och David, som svenskar.

Camila beskriver hur hennes sydeuropeiska invandrarbakgrund ofta innebär att hon förväntas ha de egenskaper som stereotypiskt associeras med en sydeuropé.

Om jag gråter eller blir arg får jag ofta höra att det beror på mitt sydländska temperament. Då kan jag bli ganska irriterad. Samtidigt är det intressant att se hur mina reaktioner liksom infriar andras förväntningar om hur jag ska vara och hur nöjda de blir då. Precis som om jag liksom får lov och nästan förväntas att ta plats eftersom jag har sydeuropeiskt påbrå. Camila

Kamali (SOU 2006:73) menar att alla individer som ingår i kategorin andra generationens invandrare indirekt blir berörda, oavsett vilken invandrargrupp det gäller, när någon gör en generaliserande referens till andra generationens invandrare. Vidare kopplas olika invandrargrupper och invandrarkulturer ihop med olika egenskaper vilka individerna inom varje kategori sedan förväntas bli bärare av (ibid). Camilas portugisiska invandrarbakgrund innebär då att hon förväntas vara bärare av vissa egenskaper vilka associeras med en stereotypisk sydeuropé. Förväntningarna på Camilas agerande utgör då de premisser för hur individer runtomkring förhåller sig till henne. En kritik mot den integrationspolitik som bedrivs menar att ett alltför stort fokus på mångkulturalism förstärker skillnader mellan människor, genom att individer med utländsk bakgrund förställs som bärare av specifika kulturella egenskaper (SOU 2006:73). Sara Scuzzarello(2010) menar vidare att de socioekonomiska problem som lyfts fram i relation till de integrationsproblem Malmö

kommun identifierat, skapar en stereotyp bild av individer med invandrarbakgrund i samhället.

Alma och Eli ger perspektiv på hur deras invandrarbakgrund ibland inneburit att de har fått utgöra en bro mellan deras föräldrar och det svenska samhället.

Sen också det här att jag varit ett hjälpjag till min mamma som inte lärt sig svenska alls på samma sätt som pappa. Jag fick alltid vara en bro mellan henne och det svenska samhället, det måste man göra med respekt och det är inte alltid ett barn har den förståelsen. Alma

En stor andel av de portugisiska arbetskraftsinvandrarna blev placerade i Törnroskvarteret i Limhamn, vilket innebar att de som invandrargrupp riskerade att bli segregerade i samhället eftersom kontakten med det svenska samhället begränsades (Yagüe 1972). Barn till första generationens invandrare vars språkliga och kulturella kapital överträffar föräldrarnas, tenderar att upprätta en disharmonisk ackulturationsprocess, där föräldern måste förlita sig på barnets kunskaper för att kunna klara sig i samhället (Portes & Rumbaut 2001). Barnet riskerar då att bli mer utsatt i samhället eftersom beroenderollerna byts (ibid).

På portugisiska klubben var det inte bara folkdans och sånt utan andra aktiviteter också, svenska klubbar och föreningar som samverkade med vår. Typ spela fotbollmatcher och sånt. Mamma och pappa fick svenska vänner och började prata mer svenska. Det var skönt när de började fråga dem om saker de tyckte var kämpiga. Jag minns hur svårt det var som barn att hjälpa mamma med vuxensaker jag inte förstod. Typ läkarbesök, försäkringar och sånt. Eli

Enligt den segmenterade assimilationsteorin utgör en selektiv ackulturationsprocess en risk för barnet att bli mer utsatt, eftersom barnet utgör en länk mellan föräldrarna och samhället (Portes & Rumbaut 2001). Eli beskriver ovan hur den portugisiska klubben i samverkan med svenska organisationer istället kom att utgöra en resurs för föräldrarna, vilket innebär att ackulturationsprocessens premisser kan förändras över tid.

Intervjupersonerna har belyst olika perspektiv på problem kopplade till deras invandrarbakgrund. I flera fall upplever jag att den forskning, och framförallt den svenska invandringspolitiken som anförts, inte alltid är representativ för de aspekter undersökningsgruppen tar upp. Intervjupersonerna belyser exempelvis teman som hierarkisk ordning mellan invandrargrupper, vilket motsäger forskning som tyder på att

invandrargrupper upplev som en homogen kategori. Olika invandrargrupper associeras med olika stereotypa egenskaper, vilka individerna från respektive invandrargrupp förväntas vara bärare av. Skillnaden skulle då ligga mellan invandrargrupperna, medan invandrargrupperna tillsammans i förhållande till det svenska samhället är homogent. Vilka invandrargrupper, eller individer inom olika invandrargrupper, som associeras med olika invandrarrelaterade problem kanske då är beroende den hierarkiska ordningen och de föreställningar som finns i samhället i relation till olika invandrargrupper. Vidare kommer jag nu att presentera de olika resurser undersökningsgruppen relaterar till i förhållande till sin invandrarbakgrund.

6:3 Resurser

Under denna rubrik kommer jag att presentera intervjupersonernas perspektiv på resurser de identifierat i förhållande till deras invandrarbakgrund. I syfte att underlätta för läsaren kommer jag tematiskt att redogöra för varje intervjupersons svar utifrån identifierade resurser.

Språkkunskaper var de faktorer i termer av resurser som återkom under intervjuerna med Eli och Bianca. I samtal med Eli framkom det att hans språkkunskaper inte bara utgjorde en resurs som kommunikationsmedel, utan också underlättat inläring av andra språk:

Språket, helt klart. Jag lärde mig både portugisiska och svenska flytande direkt. När jag började plugga flerspråk var det som om hjärnan hade kopplat språknyckeln och gjorde det mycket lättare. Sen har jag såklart kunnat använda portugisiskan när vi är i lägenheten.

Portes och Rumbaut (2001) menar att flytande bilingvister i högre grad uppvisar en kognitiv förmåga och bättre akademiska resultat än monolingvister och individer som varken behärskar födelselandets språk eller språket som talas i föräldrarnas födelseland. Portes och Rumbauts (2001) studier kan förklara den språknyckel Eli refererar till och som då ligger till grund för hans fallenhet för att lära sig olika språk. För Eli utgör språket inte bara en rent praktisk funktion som kommunikationsmedel, utan även en personlig funktion i bemärkelsen av tillgänglighet till andra språk. Språkets funktion som resurs kan dock vara vidare än så.

Resurser, ja, då tänker jag på språket. När jag åkte till Lissabon för konstprojektet kunde jag ta del av den portugisiska kulturen på ett annat sätt. Jag förstod jargongen och undertonerna liksom. Det är inte alltid det går att uttrycka sig på ett annat språk, eller att översättningar har samma ursprungliga mening liksom. Bianca

Möjligheten att kunna kommunicera med människor på flera språk ger individen fler valmöjligheter inom olika områden (Portes och Hao 2002). Flytande tvåspråkighet ger individen tillgång till en bredare kulturell repertoar, som inte bara utgör möjligheter i form av arbetstillfällen, utan möjligheten att bredda sitt kontaktnät (ibid). Precis som för Eli utgör Biancas språkkunskaper inte bara en praktisk resurs för kommunikation, utan även en möjlighet att förhålla sig till språket som en kulturell kod.

Individuella förutsättningar och förmågor att kunna bruka resurser kopplade till invandrabakgrund är beroende individuella faktorer och kontext (Portes & Rumbaut 2001). I samtal med David framkom det att hans språkliga kunskaper och föräldrarnas kontakter utgjort resurser som möjliggjort studier och arbete i Portugal.

Vi ska starta en mäklarfirma i Sverige med en filial i Portugal. För folk som vill köpa semesterhus och så. Varför inte utnyttja situationen när man har möjlighet tänkte vi. Brorsan och jag har ju jobbat och pluggat i Portugal innan, så vi vet liksom hur all byråkrati, lagar och sånt fungerar i båda länderna, plus att vi kan språket. Man kan väl säga att vi blir som en bro. David

I samband med att David och hans bror startade en firma, kunde David utnyttja sina språkliga och juridiska kunskaper. I sammanhanget kan dessa kunskaper ha inneburit en förutsättning för att David skulle kunna arbeta både i Sverige och i Portugal. De resurser som gagnar David gagnar då indirekt även de individer i Sverige såväl som i Portugal vilka kan ta del av hans arbete. Detta innebär att David, som han själv beskriver det, i viss mån fungerar som en bro.

Kritik som förts fram mot den integrationspolitik som förs idag, pekar bland annat på hur individer av utländsk bakgrund kulturaliseras till en homogen grupp som skiljer sig från den svenska normen (SOU 2006:73). Genom att framhäva och uppmärksamma kulturella skillnader skapas en större distans och känsla av vi- och dem (ibid). Genom sina erfarenheter som andra generationens invandrare ger dock Alma ett perspektiv på hur hennes invandrabakgrund istället kan användas som en resurs i mötet med invandrare under hennes motiverande pedagogiska arbete.

Jag kan ge föräldrarna och eleverna i läxa att de ska se på svensk TV för att barnet inte ska tappa språket. Det kan jag göra medan andra då kanske hade betraktats som rasister eller diskriminerande. Vi kan liksom mötas på ett annat plan eftersom de ofta

har en annan inställning till mig och mina åsikter. Förmodligen för att de ser någon som inte är helt svensk. Sen kan det vara en extra fördel när jag har inskrivning med elever från spansktalande länder.

Premisserna för mötet är avhängigt Almas invandrabakgrund, eftersom Alma menar att hennes invandrabakgrund innebär en viss kunskap om vad det innebär att ha en invandrabakgrund. Kunskapen i sig inger förtroende som tillför en tillit till att Almas krav på invandrarelever inte är av rasistisk eller diskriminerande karaktär, utan har ett pedagogiskt syfte. Mötet hade förmodligen inte sett likadant ut om Alma hade haft en helsvensk bakgrund.

En av nyckelfrågorna i forskningen kring transnationell migration rör hur och i vilken omfattning olika nätverk bidrar till transnationella nätverk (Lee 2008). Filip gav i sin intervju exempel på hur hans transnationella nätverk fungerat som en resurs, inte bara för honom utan även för hans fru och barndomsvän.

Min fru är jazzsångerska, och efter vår semester i Lissabon började hon tolka fado. Gamla låtar från alla Amaliaskivor som alltid spelades hemma när jag var liten sitter min fru och sjunger nu. Hon ska spela in dem hos min barndomspolare i Malmö och sen är de bokade till en festival i Lissabon. Hans föräldrar är också från Portugal. Vi hade helt tappat kontakten innan, så det var kul. Det är extra kul när min svenska fru också kan dra nytta av mitt portugisiska arv.

Transnationell aktivitet är beroende individens prioriteringar och position i livet (Levitt 2009). Även om Filips transnationella nätverk funnits tillgängligt tidigare, innebar de kontextuella förutsättningarna att det transnationella nätverket kom att användas som en resurs. Därför hade resursen i sig också kunnat användas på olika sätt, beroende i vilket samband Filip hade valt att använda det.

I samtal med Camila belystes ännu ett perspektiv på hur kopplingen till Portugal inneburit en resurs. Individer präglas oundvikligen av sin kontext, vilket betyder att andra generationens invandrare i olika mån även tillskansar sig föräldrarnas kunskap om föräldrarnas födelseland (Levitt 2009). Camilas föräldrars kunskaper om portugisiska värderingar, innebar en möjlighet för Camila att förhålla sig till deras kunskaper som en resurs, även om hon själv inte varit i Portugal mer än en eller två gånger på semester.

Jag hade väl varit i Portugal på korta semestrar en, två gånger kanske. Men sen fick min dotter ätstörningar och vi kände inte att vi fick någon hjälp här. Hon var så dålig. Så jag

drog med henne ner till mamma som har en semesterlägenhet där. Portugal har inte samma ideal precis och vi behövde bryta mönstret, få ett annat perspektiv. Ingen kunde liksom nå henne. Jag har nog aldrig varit så tacksam över min invandrabakgrund som då.

Camilas kunskaper tillsammans med Camilas mamma utgjorde en tillgänglig resurs som inte bara gynnade Camila, utan snarare i det här fallet Camilas dotter. Kunskaper om föräldrarnas födelseland kan uttryckas i olika sammanhang, beroende på tillfället (Levitt 2009). Resurser kan därför variera beroende behov, vilket betyder att de resurser som finns i förhållande till individens invandrabakgrund kan vara latenta tills behov uppstår. Vidare innebär det att resurserna är individuella, beroende person och kontext. Även om Camila inte upplevt sig ha haft ett frekvent fysiskt transnationellt utbyte tidigare, fanns alltså möjligheten att utnyttja både kunskaper och transnationella relationer vid behov (Levitt 2009). Både Camila och Filip visar hur komplexa transnationella nätverk kan vara och svårigheterna med att dra generaliserande slutsatser eller teorier utifrån forskning till hur, varför och i vilken mån transnationella nätverk skapas.

Vid resonerande kring livsval utgår individer från de referensramar som ingår i individens repertoar (Fernández-Kelly&Konczal 2005). Utifrån respektive individs olika förutsättningar, använder individen sedan de resurser som finns att tillgå (ibid).

Min invandrabakgrund har gett mig en värdegrund som innebär att man måste se bakom ytan. Men också att försöka möta alla människor respekt, oavsett ja, social status, religion, etnicitet. Alma

Andra generationens invandrare får genom sin invandrabakgrund tillgång till fler resurser i form av kunskap av olika slag i förhållande till föräldrarnas födelseland (Portes & Rumbaut 2001). Kunskaper i form av språk, kulturella normer och så vidare, ger individen en utökad referensram och fler perspektiv (ibid). Alma ger uttryck för hur hennes invandrabakgrund har utgjort en resurs i form av en förmåga att möta olika människor på lika villkor. En resurs som Alma inte bara utnyttjar på ett personligt plan utan i alla sammanhang.

Det har varit spännande att se hur olika resurser kan fungera både generellt och i vardagslivet. Alma gav exempel på hur hennes invandrabakgrund både utgjorde en rent praktisk resurs i förhållande till arbetslivet, och som utgångspunkt för hennes värderingar. Det har också varit intressant att se hur olika perspektiv på en gemensamt identifierad resurs, exempelvis

språkliga kunskaper, kan se ut och användas beroende på individens person och behov. En resurs behöver därmed inte ha samma värde för alla individer, utan värderas snarare i förhållande till hur individer i olika mån relaterar till resursen ifråga. Kunskaper i förhållande till intervjupersonernas invandrabakgrund och tillgängligheten till olika transnationella nätverk, behöver inte nödvändigtvis identifieras som en resurs förrän ett behov eller en möjlighet uppstår. Utbytet mellan olika länder, där denna grupp andra generationens invandrare har utgjort en bro, påverkar inte bara individen per se, utan även större nätverk vilket jag kommer att gå in närmre på under nästa rubrik.

6:4 Skapade och förvaltade av transnationella nätverk

Under denna rubrik kommer jag att beskriva hur intervjupersonernas transnationella nätverk ser ut och på vilka sätt varje intervjuperson förhåller sig till dessa nätverk i sitt vardagsliv. Härnäst kommer jag även att belysa hur intervjupersonerna resonerar kring ett eventuellt förvaltande av de resurser som identifierats med deras invandrabakgrund i förhållande till nästkommande generation. Intervjupersonerna ger exempel på hur olika konkreta investeringar gjorts i syfte att kunna ge en möjlighet för nästkommande generation att få tillgång till de resurser en invandrabakgrund kan innebära. Förvaltarskapet kan dock ta sig fler uttryck. Språkkunskaper kan exempelvis indirekt påverka individen vars olika valmöjligheter ökar, även om dessa möjligheter inte nödvändigtvis är direkt kopplade till ett aktivt transnationellt deltagande med far – eller morföräldrarnas födelseland.

Andra generationens invandrare kan utifrån sina referensramar utnyttja resurser kopplade till deras invandrabakgrund vid behov (Levitt 2009). Hur individens referensramar utformas beror enligt den segmenterade assimilationsteorin på hur individens ackulturationsprocess har varit utformad (Portes & Rumbaut 2001). Å andra sidan menar transnationella migrationsforskare också att individens behov och referensramar förändras under individens livstid, varför perspektiven på resurser behovet av att använda också är föränderliga (Levitt 2009). Biancas passion för konst i samverkan med hennes invandrabakgrund, utgjorde ett incitament till hennes aktiva transnationella deltagande.

Det var först när jag började på konsthögskolan och träffade en utbytesstudent från Portugal som jag liksom blev intresserad. Vi gjorde ett projekt tillsammans i Lissabon sen, och det var väl först då jag insåg att jag faktiskt kunde använda min portugisiska och att jag liksom faktiskt förstod kulturen. Vi höll kontakten och gör ganska mycket jobb

tillsammans, både här och i Portugal. Språket, kulturen, allt jag lär mig om Portugal, det låg liksom bara där och väntade på rätt tillfälle att bli använt.

Det transnationella nätverket invandrarbakgrund gav inte bara Bianca resurser och möjlighet att arbeta i Portugal, utan själva samarbetet öppnade även en för en transnationell konstnärlig fusion. Bianca ger även exempel på hur transnationell aktivitet i olika mån kan fungera som en resurs för individen beroende på situation. Det innebär sedermera att en individ inte behöver utöva transnationell verksamhet konstant, utan att resurserna och förutsättningarna kan finnas latent och användas i olika utsträckning under olika perioder i livet (Levitt 2009). I samband med sitt konstprojekt upptäckte Bianca hur hennes kunskaper kunde vara till nytta i hennes vardagsliv, vilket fick henne att fundera över vad tillgången till en sådan resurs skulle kunde innebära för hennes barn.

Det var först när jag insåg vilket värde det hade, min bakgrund alltså, som jag kände att jag ville föra särskilt språkkunskapen vidare till mina barn. Jag vill att de i alla fall ska kunna ha den för att öka deras valmöjligheter.

Teorin om transnationell migration bygger på hur invandrare aktiverar sig ekonomisk, politisk och sociokulturell över nationsgränser. Vidare belyser teorin perspektiv på hur och i vilken mån olika nätverk och strategier uppmuntrar till att dessa transnationella band knyts (Levitt & De Wind & Vertovec 2003 ; Lee 2008).

Brorsan och jag hade en bardomskompis i Malmö som flyttade ner till Portugal. Vi tappade kontakten, men sen när vi funderade på att starta mäklarfirman hörde vi att han också jobbade som mäklare. Nu vet vi ju redan hur lagar och sånt fungerar där och vi kan språket, men det passade perfekt att ha en partner bosatt där som kunde svenska och vet hur det funkar här också, eftersom vi framförallt har svenskar som vill köpa i Portugal. David

Davids transnationella nätverk ger exempel på hur andra generationens invandrare kan knyta transnationella band som kan vara av fördel för andra individer i respektive land. Det transnationella nätverket underlättar interaktionen mellan individer från Portugal och Sverige, där David fungerar som en länk. I Davids fall är det intressant att se hur tre andra generationens invandrare använder sig av sina resurser och kontakter för att starta ett internationellt företag tillsammans. Även om resurserna fanns i form av språkliga och

juridiska kunskaper, var det först vid behovet att använda dem som ett aktivt transnationellt deltagande uppstod.

Genom att vara en andra generationens invandrare finns en indirekt eller direkt koppling till föräldrarnas födelseland. Individen har i olika utsträckning kunskaper om föräldrarnas födelseland. Kunskapen genererar tillgänglighet för individen, som kan bruka sina transnationella resurser i form av exempelvis kontaktnät, en kulturell kännedom och språkliga kunskaper (Levitt 2009). I samtal med Alma framkom det hur hon skapat ett transnationellt nätverk i form av lägenhetsköp, som också fungerar som en pensionsinvestering såväl som en investering för nästa generation.

Jag har köpt en lägenhet tillsammans med min man vid stranden, så vi försöker åka ner så ofta vi kan på semester. Det är en sån lisa. Portugal som land är ju jättehärligt. Sen kan jag ju språket och min man har lärt sig lite nu. Men vi ville till värmen och jag kände ju till området. Sen har jag dubbelt medborgarskap så det underlättar ju hela köpeprocessen. Sen tänkte jag, varför inte utnyttja att jag faktiskt har en koppling till det här landet när jag faktiskt har möjlighet? Jag har en förhoppning om att kunna få vara pensionär här. Sitta på terrassen och se ut över havet. Sen ger lägenheten min dotter en möjlighet att lära känna landet också, om hon vill i framtiden.

Individens prioriteringar motiveras av olika föränderliga faktorer i individens liv, vilka har stor betydelse för det transnationella utbytet utformning (Jones-Correa 2002; Levitt 2009). Dubbelt medborgarskap, klimat och språkkunskaper utgjorde i det här fallet bidragande faktorer till lägenhetsköpet och en transnationell aktivitet. Alma beskriver också hur lägenheten kan utgöra en plattform för hennes dotters upptäckande av Portugal. Möjligheten att kunna använda resurser och motivation att skaffa sig fler resurser i förhållande till deras invandrarbakgrund, finns då även tillgänglig även för nästkommande generation.

Levitt (2009) beskriver hur det transnationella migrationsbegreppet påverkas av den teknik som präglar samhället idag. Möjligheten för individer kan utöva transnationellt deltagande utan att fysiskt förflytta sig över nationsgränser, öppnar dörrar som inte fanns tillgängliga för föregående generation.

Jag åkte till Portugal över somrarna när jag var yngre, men sen började jag plugga och det fanns liksom inte tid eller pengar till resor. När jag skaffade facebook fick jag kontakt med flera av mina barndomskompisar. Det var faktiskt så jag träffade min man, han är brittisk, fast hans föräldrar kommer från Portugal. Han kände flera av mina gamla

polare så jag blev ju lite nyfiken. Sen började vi lära känna varandra via facebook då. Vi bestämde oss för att träffas i Portugal och nu åker vi dit varje sommar, vi har en liten lägenhet där. Vi tänker att om vi får barn, som vi hoppas, ska vi lära det portugisiska. Det kan ju alltid användas till nåt. Eli

Både Eli och Bianca som nämnde språket som resurs i förhållande till deras invandrabakgrund, har intentionen att föra sina språkkunskaper vidare till sina barn. De resurser de själva identifierat och funnit användbara, är också de som verkar viktigast att föra vidare till kommande generation. Eli och hans man är båda andra generationens invandrare till portugisiska immigranter. Deras transnationella kontaktnät utökades eftersom individer också kan umgås virtuellt, utan att faktiskt träffas rent fysiskt. Möten behöver inte ens ske inom nationens gränser, vilket väsentligt vidgar möjligheterna till att skapa omfattande globala kontaktnät. Genom att andra generationens invandrare skapar ett nätverk av kontakter över nationsgränserna, ökar också inflytandet och utbytet mellan nationer (Levitt 2009).

Det är så himla smart med skype till exempel. Vi kan ha möte med vår kollega och en klient i Portugal utan att behöva flyga ner. Visst, vi hade kunnat använda telefon, men det är alltid bättre att kunna se varandra och så kan alla prata samtidigt. Sen kan vi lägga upp länkar och videoklipp på olika fastigheter och få direkt, personlig feedback från klienten. Hur bra som helst. David

Inom transnationell migrationsforskning råder viss oenighet kring vilken omfattning av transnationell aktivitet som kan benämnas transnationell migration (Wolf 2002). Wolf (2002) använder uttrycket *emotionell transnationalitet*, vilket refererar till de individer som indirekt påverkas och influeras av föräldrarnas hemland genom föräldrarnas förhållningssätt till sitt födelseland.

Jag kunde väl nästan ingen portugisiska och innan min fru och jag åkte dit visste jag väl egentligen inte mer om Portugal än det jag fick genom mamma och pappa. När jag blev äldre och åkte dit började jag se och förstå mer om varför mina föräldrar var som de var. Bitarna föll liksom på plats. Men det har alltid funnits en speciell samhörighet med Portugal, även om jag känner mig svensk. Det var väl den som drev mig och min fru till Portugal. Filip

Filip beskriver hur hans föräldrars relation till sitt födelseland skapat en samhörighet med Portugal. Emotionell transnationalitet tar hänsyn till de individer vilka knutit känslomässiga band till föräldrarnas födelseland efter att ha präglats av sin

uppväxtmiljö, men som inte nödvändigtvis aktivt och konkret använder sig av konkreta transnationella nätverk (Wolf 2002).

Det var kanske först när min fru började sjunga fado som jag verkligen kände en direkt koppling till Portugal. När min lilla son sjunger med känns det som om cirkeln är sluten på nåt sätt. Jag vill absolut försöka förvalta mitt arv som man säger, och visa honom att han är en del av det här också. Fast när vi åkte ner, min fru och jag, Portugal var som en person man lärt känna genom hörsägen liksom. Jag kan ju säga att mycket har förändrats sen mamma och pappa flyttade till Sverige. Filip

Även om Filips relation till Portugal byggde på föräldrarnas uppfattning om landet, vilket blev tydligt när Filip åkte dit tillsammans med sin fru, uttrycks Filips emotionella transnationella deltagande i hans känsla av samhörighet med Portugal. Själva utövandet av transnationellt deltagande tog en ny form efter att Filips fru visade intresse för fado. Det visar att Filips transnationella deltagande kunde utövas på olika sätt beroende behov och intresse, vilket också betyder att transnationella nätverk aktivt kan påverka individens liv oberoende hur det transnationella deltagandet tar sig i uttryck.

Portugal var alltid närvarande på nåt sätt hemma. Vi pratade svenska hemma, vad jag minns, och jag var där en, två gånger som baby. Men jag har ändå haft en anknytning dit på nåt sätt. Jag kände på nåt sätt Portugal genom mina föräldrar. Så när min dotter blev sjuk fanns det liksom ingen tvekan. Jag hoppas att Portugal blir en fristad för henne, hon kan lära sig språket och det är jättebra för framtiden och så, men framförallt vill jag att hon ska få en chans att ta till sig samma värderingar som jag fick. Camila

Camila har liksom Filip förhållit sig till Portugal utifrån den kunskap som erhållits genom hennes föräldrar. Kibria (2002) beskriver hur andra generationens invandrare upplevde hur föräldrarnas normer och värderingar fick ny innebörd, satt i kontext av föräldrarnas födelseland istället för deras. Camila beskrev tidigare hur hon upplevde att resan till Portugal och Camilas mamma var enda sättet att hjälpa hennes dotter hantera sina ätstörningar. Eftersom Camila genom sina föräldrar hade en kunskap om de värderingar som präglar Portugal, kunde hon använda sina resurser och transnationella nätverk även om hon inte varit aktivt transnationellt deltagande tidigare.

Det har varit intressant att se hur intervjupersonernas transnationella nätverk tagit sig i uttryck och förändrats efter olika premisser. En individs aktiva transnationella

deltagande kan på så vis dynamiskt förändras efter personens behov, vilket innebär att det finns olika former av transnationellt deltagande. I denna undersökning har intervjupersonerna inte bara fysiskt förflyttat sig över nationsgränser, utan även utövat transnationellt deltagande på emotionell nivå och genom att nyttja nätverket. Det har också varit intressant att se hur de resurser intervjupersonerna ämnar förvalta eller föra vidare till nästkommande generation, främst har rört sig om de resurser de själva har använt sig av.

7 Avslutande diskussion och slutsatser

Att begränsa kriterierna för deltagande intervjupersoner i enighet med uppsatsens syfte, har sannolikt påverkat undersökningens resultat. Föräldrarna till intervjupersonerna hade vid ankomsten till Sverige redan fått en anställning på Kockumsfabriken, vilket kan innebära att mottagandet av denna grupp invandrare i Sverige skiljer sig mot mottagandet av exempelvis flyktinginvandrare av idag. Genom att avgränsa uppsatsen till att utgå från vuxna, arbetande individer, innebär det att arbetslösa, äldre och barn inte är inberäknade i studien. Hade uppsatsen haft en annan avgränsning med fokus på exempelvis barn eller icke arbetsföra individer, skulle resultatet därför kunnat ta sig ett annat uttryck. Vuxna individer kan förhålla sig till föräldrarna och föräldrarnas bakgrund med en viss distans, vilket också har haft betydelse för uppsatsens resultat.

Syftet med uppsatsen var att belysa de problem och resurser en invandrarbakgrund kan innebära för andra generationens invandrare utifrån deras perspektiv. Uppsatsen avgränsades till att undersöka andra generationens invandrare till portugisiska arbetskraftsinvandrare i vuxen ålder, med båda föräldrarna födda i Portugal. De frågeställningar uppsatsen har byggt på, belyser svagheter och resurser i förhållande till en invandrarbakgrund ur ett invandrarperspektiv, hur individens relation till föräldrarnas födelseland påverkar deras liv i Sverige, samt hur intervjugruppen förvaltar sin invandrarbakgrund i förhållande till nästkommande generation. Utifrån dessa frågeställningar kommer jag nu att presentera och diskutera de slutsatser uppsatsen har lett fram till.

Den kritik som riktats mot svensk integrationspolitik menar att olika invandrargrupper homogeniseras till en kategori vilka associeras med specifika problem. Denna kritik var något som intervjupersonerna kunde relatera till. Inte bara i bemärkelsen att vara bärare av problem som generellt associeras med kategorin andra generationens invandrare, utan också att som

svenskfödda individer inte kunna tillhöra kategorin svenskar. Samtidigt verkar det ändå finnas en viss hierarkisk skillnad mellan olika invandrargrupper. En slutsats skulle då kunna vara att den hierarkiska skalan är beroende av skillnader mellan och tillgången till invandrarkulturen i jämförelse med den svenska, samt under vilka premisser och förhållanden invandringen sker. Å andra sidan utesluter arbetsförmedlingen individer av utomnordiskt ursprung i sin definition av kategorin invandrare. Det innebär att individer från exempelvis Estland, som historiskt präglats av svenskt och nordiskt inflytande, räknas som invandrare, men att individer från exempelvis Grönland eller Finland inte gör det.

Kamali (SOU 2006:73) menar att olika invandrargrupper och invandrarkulturer associeras med olika egenskaper vilka individerna inom varje kategori sedan förväntas bli bärare av. Förväntningarna på intervjupersonernas personliga egenskaper bidrar till att befästa skillnader, men begränsar också individen som i första hand bekräftas utifrån dessa egenskaper istället för personliga egenskaper. Undersökningen visade att generella känslöyttringar bekräftade omgivningens förväntan på individens personlighet i egenskap av sydeuropé; känslöyttringar vilka under andra omständigheter uttryckta av en person med en annan nationsbakgrund, inte nödvändigtvis uppfattats på samma sätt. Detta visar på att det finns uppfattning om skillnader mellan olika invandrargrupper, vilket i sammanhanget inte riktigt stämmer överens med teorin om att alla individer med invandrarbakgrund uppfattas som en homogen grupp. En slutsats skulle kunna vara att kategorierna invandrare och andra generationens invandrare i generella termer innebär ett homogeniserande av olika invandrargrupper, medan individuella egenskaper snarare är kopplade till stereotypa föreställningar representerade av olika kulturer.

Enligt den segmenterade ackulturationsprocessen bejakar individer vilka genomgår en selektiv ackulturationsprocess sin egen invandraridentitet. Genom att fungera som en kulturell och språklig bro mellan sina föräldrar och samhället, riskerar då individen att bland annat söka gemenskap inom den egna samhällsgruppen. Teorin stämde dåligt överens med intervjupersonernas erfarenheter i förhållande till sin egen invandrarbakgrund. Däremot var det intressant att se hur samma problem utifrån intervjupersonernas perspektiv kunde vändas till en resurs i intervjupersonernas arbetsliv. Invandrarbakgrunden per se kunde plockas fram som resurs vid behov i mötet med olika invandrargrupper. Den gemensamma invandrarbakgrunden innebar att mötet skedde på andra premisser än om den ena parten i

mötet jämförelsevis istället hade haft en helsvensk bakgrund, och därmed ingen egen erfarenhet av vad en invandrabakgrund kan innebära.

De resurser andra generationens invandrare identifierar i förhållande till sin invandrabakgrund, är inte endast beroende omfattningen av individens kunskapsbank eller tillgängligheten till resurserna. Undersökningen visade att en resurs, exempelvis språket, utifrån individens behov och förmåga kan utgöra flera olika funktioner. Resursen behöver alltså inte användas i praktiken, exempelvis för att kommunicera, för att vara en resurs, utan kan också fungera som ett verktyg för individen vid lärandet av andra språk. Olika resurser kan alltså inverka både direkt och indirekt i individens liv. Undersökningen visade också att resurser kan ligga latent att använda vid olika tillfällen under individens liv. Därmed öppnar de individuella resurserna för fler valmöjligheter i livet, oavsett om individen har en aktiv relation till föräldrarnas födelseland eller ej. Livskriser, nya relationer, arbete, framtidsinvesteringar och fritidsintressen är några av de faktorer som inte bara påverkar individens relation till föräldrarnas födelseland, utan även nyttjandet av olika resurser. Dessa faktorer i sig kan också ligga till grund för de olika transnationella band som knyts och därmed utgör ytterligare en resurs för individen.

Individens transnationella nätverk kan, liksom individens resurser, brukas i olika omfattning under individens liv. Aktivt transnationellt deltagande kan ta sig i uttryck på olika sätt och behöver därför inte begränsas till att bara omfatta fysiskt transnationellt deltagande. Wolf (2002) beskriver exempelvis en aspekt på transnationalism genom begreppet emotionell transnationalism, och Levitt (2009) menar att aktivt transnationellt deltagande kan ske utan fysisk förflyttning över nationsgränser. Undersökningen visar att transnationellt deltagande i olika former påverkar individen och hennes omgivning i Sverige, men också hur transnationellt deltagande mellan andra generationens invandrare med föräldrar födda i Portugal boende i andra länder än Sverige möjliggjorts genom internet. Tillgången till sådan kunskap fanns inte för föräldragenerationen i samma utsträckning, varför dagens omfattande kommunikationsalternativ kan vara en bidragande faktor till utformande och omfattningen av dagens transnationella nätverk.

Undersökningen visar också att intervjupersonerna förvaltar sin invandrabakgrund till sina barn genom att försöka upprätthålla eller föra vidare de resurser de själva har kunnat utnyttja. Oavsett om det handlar om något konkret som en lägenhet i Portugal, en värdegrund eller språkkunskaper, verkar intervjupersonerna ha en intention att ge sina barn en möjlighet att

kunna få använda samma resurser i skapandet av deras liv. De resurser intervjupersonerna identifierar utifrån sin invandrabakgrund har tagit sig så olika uttryck, att det skapar ett intresse för att se hur tredje generationens invandrare kommer att förhålla sig till sin invandrabakgrund. Förutsättningen för att transnationella band ska kunna knytas är stor, särskilt med tanke på dagens uppsjö av kommunikationsalternativ. Generationer av invandrare över hela världen kan kommunicera och påverka inte bara varandra, utan också omgivningen. Det skulle vara spännande att se hur tillgången till sådana kommunikationsformer påverkar olika generationer invandrares liv, deras syn på sin invandrabakgrund och hur de resonerar över nationsgränser.

Uppsatsen har inte bara gett olika aspekter på de problem och resurser som lyfts fram i relation till en invandrabakgrund, utan har också gett nya perspektiv på vad transnationell migration kan innebära. Individernas förhållande till sin invandrabakgrund och Portugal är föränderligt beroende av olika faktorer som motiverar individen till att använda sina resurser och transnationella nätverk. Undersökningen visade att emotionellt transnationellt deltagande har påverkat intervjupersonernas val i livet, vilket också har betytt att individen emotionellt kan känna samhörighet till Portugal, utan att utöva ett aktivt transnationellt deltagande. Resurser och transnationella nätverk kan därmed ligga latent i individens liv, för att sedan användas vid behov. Jag inser dock att jag bara skrapat på ytan inom detta vitt omspännande ämne, och tycker det hade varit spännande att få se mer framtida forskning kring transnationell migration. Vidare tycker jag det hade varit intressant att se hur olika invandrargenerationer resonerar och förhåller sig till sin invandrabakgrund. Känner tredje generationens invandrare behovet eller plikten att förvalta ett arv som ättlingar till invandrare, eller tar de avstånd från sin invandrabakgrund? Är det i så fall skillnad mellan olika invandrargrupper och varför? Hur påverkas relationen till olika generationer invandrares egen invandrabakgrund av första och andra generationer invandrares perspektiv? Därmed avslutar jag denna uppsats och hoppas den har gett nya perspektiv på vad en invandrabakgrund kan innebära.

8 Referenslista

- Ahrne, G & Svensson, P (2011). *Handbok i kvaliatativa metoder*. Malmö, Sverige:Liber
- Aspers,P (2007), *Etnografiska metoder*,Malmö, Sverige: Liber
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö, Sverige:Liber
- Ds 2000:43 Begreppet invandrare- användningen I myndigheters verksamhet.
Stockholm:Kulturdepartementet
- Dsf Rapport 1984:1 *Invandrarbarn i Malmö* red Faria, F & Lillesaar, W & Meurle-Hallberg, K & Swedner, H, Göteborg, Sverige: Allmänna Förlaget
- Fernández-Kelly, P & Konczal, L (2005) “Murdering the Alphabet: Identity and entrepreneurship among second-generation Cubans, West Indians, and Central Americans”, *Ethnic and Racial Studies*, Vol28, No 6, pp. 1153 – 1181
- Jönson, H (2012) *Sociala problem som perspektiv. En ansats för forskning och socialt arbete*.Malmö, Sverige:Liber
- Kamali, M *Den segregerade integrationen: Om social sammanhållning och dess hinder*, SOU 2006:73. Stockholm 2006
- Kibria, N (2002) “Of blood, belonging and homeland trips: Transnationalism and identity among Second-Generation Chinese and Korean Americans” *The changing face of home: the transnational lives of the second generation*, red Levitt P & Waters M, 295-311 New York: Russell Sage Foundation
- Lee, H (2008) *Ties to the homeland: Second Generation Transnationalism*, Newcastle,UK: Cambridge Scholars Publishing
- Levitt, P (2009)” Roots and Routes: Understanding the Lives of the Second Generation Transnationally” *Journal of Ethnic and Migration Studies* Vol 35, No 7, pp.1125-1242
- Levitt, P & DeWind, J & Vertovec, S (2003) “International Perspectives on Transnational Migration: An Introduction” *International Migration Review*, Vol 37, No 3, pp. 565 – 575
- Lundh, C & Ohlsson, R (1999) *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*, Stockholm, Sverige: SNS Förlag

Malmö Stad (1999) ”Åtgärdsplan för att främja integration i Malmö Stad ” (elektronisk)
Malmö Stad

<http://www.malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc52800012690/integrplansvenska.pdf>
(2012-11-12 kl 14.03)

Malmö Stad (2010) ” Malmö Stads Velfärdsredovisning” (elektronisk) Malmö Stad

<http://www.malmo.se/download/18.77b107c212e1f5a356a800026237/V%C3%84LF%C3%84RDSREDOVISNINGEN+2010.pdf> (2010-11-20 kl 16:17)

Malmö Kommun (2012) (elektronisk) [http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-](http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Statistik-om-Malmo/Befolkning/Utlandsk-bakgrund/Fodelselander-per-stadsdel.html)

[oss/Statistik-om-Malmo/Befolkning/Utlandsk-bakgrund/Fodelselander-per-stadsdel.html](http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Statistik-om-Malmo/Befolkning/Utlandsk-bakgrund/Fodelselander-per-stadsdel.html)
(2012-11-3 kl 11:13)

Piedra, M. L. & Engstrom, W. D (2009) “Segmented assimilation theory and the life model: an integrated approach to understanding immigrants and their children” *Social Work* Vol 54, No 3, pp. 270 – 277

Portes, A (2003)“Conclusion: Theoretical Convergencies and Empirical Evidence in the Study of Immigrant Transnationalism” *International Migration Review*, Vol 37, No 3, pp. 874 - 892

Portes, A & Fernandez-Kelly, P & Haller, W (2009) “The Adaptation of the Immigrant Second Generation in America: A Theoretical Overview and Recent Evidence”*Journal of Ethnic and Migration Studies*,Vol35, No 7, pp. 1077 – 1104

Portes, A & Hao, L (2002) “The price of uniformity: Language, family and personality adjustment in the immigrant second generation “ *Ethnic and Racial Studies*, Vol 25, No 6, pp. 889 - 912

Portes, A & Rumbaut G. R (2001) *Legacies: the story of the immigrant second generation* Berkeley, CA: University of California Press and Russell Sage Foundation

Pries, L (2004) “Determining the Causes and Durability of Transnational Labour Migration between Mexico and the United States: Some Empirical Findings” *International Migration*, Vol 42, No 2, pp. 3 – 39

Scuzzarello, S (2010) *Caring Multiculturalism: Local Immigrant Policies and Narratives of Integration in Malmö, Birmingham and Bologna* Lund, Sverige: Media-Tryck, Lund University

Stepick, A & Stepick, D. C (2010) "The complexity and confusions of segmented assimilation" *Ethnic and Racial Studies* Vol 33, No 7 pp. 1149 – 1167

Svanberg, I & Tydén, M (2005) *Tusen år av invandring- en svensk kulturhistoria*, Viborg, Sverige: Dialogos Förlag

Ramakrishnan, S Karthick (2004) "Second-Generation Immigrants? The "2.5 Generation" in the United States2" *Social Science Quarterly* Vol 85, No 2, pp. 380 - 399

Rumbaut, G. R (2004) "Ages, Life Stages, and Generational Cohorts: Decomposing the Immigrant First and Second Generations in the United States" *International Migration Review* Vol. 38, No. 3, pp 1160-1205

URA 2002:7 Arbetsmarknaden för utomnordiska medborgare i siffror
Arbetsmarkandsstyrelsen: Utredningsenheten

Vertovec, S (2003) "Migration and other modes of transnationalism: towards conceptual cross-fertilization" *International Migration Review* Vol 37, No 3, pp. 641-665

Vertovec, S (2009) *Transnationalism (Key Ideas)* London & New York: Routledge

Vetenskapsrådet (2012) "Forskningsetiska Principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning" (elektronisk) Vetenskapsrådet
http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf

Westin, C

m fl. 1999 *Mångfald, integration, rasism och andra ord*. SOS-rapport 1999:6
Socialstyrelsen. Stockholm: Elanders Gotam AB

Wolf, D (2002) There's no place like "home": emotional transnationalism and the struggles of second-generation Filipinos I *The changing face of home: the transnational lives of the second generation*, red Levitt P & Waters M, 255-294. New York: Russell Sage Foundation

Yagüe, D(1972), *Portugiser i Malmö*. Rapport för portugisiska arbetarnas situation i Malmö, Lund, Sverige

Zhou, M & Lee, J & Vallejo, J & Tafoya-Estrada, R & Xiong, Y (2008) "Success Attained, Deterred, and Denied: Divergent Pathways to Social Mobility in Los Angeles's New Second Generation" *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, Vol 620, No 1, pp. 37 – 61

9 Bilaga

9:1 Intervjuguide

Tema 1 Bakgrund

Exempelfrågor

- Ålder?
- Var växte du upp?
- Gillade du området? Varför?
- Vilka språk talar du?
- Vad arbetade dina föräldrar med?
- Vad hade de arbetat med i Portugal?
- Åkte ni till Portugal under tiden du växte upp? (semester, träffa familj, annat?) Vad tyckte du om det?
- Fick besök från familj och vänner därifrån?
- Hade du vänner under din uppväxt? I ditt bostadsområde? I staden? I Portugal? I andra städer? Länder?
- Vilket språk använde du i vardagen? (om personen hade vänner utomlands, hur kommunicerade de?)
- Hur såg relationen till Portugal under uppväxttiden i Sverige, exempelvis portugisisk mat, portugisisk musik, litteratur o.s.v.?
- Vad pratade ni för språk hemma?
- Far och morföräldrar, kusiner, i Sverige, i andra länder? I Portugal? Träffades ni under uppväxten, var?
- Hade du velat vara i Portugal mer än vad du gjorde? Varför?

- Var bor din familj idag?
- Var bor du nu?
- Barn? Vilka språk använder ni hemma?
- Civilstatus? Hur träffades ni?
- I Sverige? Någon annanstans?

Tema 2 Skola/utbildning

- Var gick du i grundskolan?
- Hur såg skolan och klasserna ut? (stora/små, mångfald, språk, nationaliteter, etc)
- Vilka språk läste du i skolan/hade du hemspråk som ämne? Gillade du det?
- Var gick du gymnasiet?
- Vilket program/linje och vad lockade dig att välja just det?
- Läste du portugisiska under din skoltid?
- Har du läst på universitetet? vad?
- Har du läst utomlands? I så fall var, var?

Tema 3 Familj, vänner och nätverk

- Umgås du ofta med din familj/hur umgås ni?
- Vilket språk pratar ni när ni träffas?
- Vilket språk pratar ni (i din egen familj) hemma?
- Var bor dina vänner?(Barndomsvänner?)
- Hur kommunicerar ni? (beroende var vännerna bor) Träffas ni ofta?
- Vilket språk är vanliga i ditt vardagsumgänge?
- Om du behöver prata med någon som står dig nära om exempelvis ett allvarligt problem eller bekymmer, vem vänder du dig till då? Var finns den /de personen/personerna?

Tema 4 Arbete

- Vad arbetar du med?
- Var arbetar du?
- Hur länge har du arbetat med det/ har du haft ett annat yrke tidigare?
- Finns det situationer i ditt arbete där din invandrarbakgrund kommer till nytta? (t.ex. knyta kontakter, arbetsmöjligheter i andra länder, läsa av situationer och hantera dem på ett annat sätt, annat som du kommer på nu, o.s.v.)

Tema 5 Portugisiskt liv och övriga frågor

- Vad har din bakgrund som barn till invandrare tillför i ditt liv?
- Vad betraktar du idag som mer problematiskt ?
- Hur ofta pratar du portugisiska/läser portugisisk litteratur/lyssnar på portugisisk musik?
- Finns det något särskilt som är relaterat till det portugisiska som du kommer på nu (till exempel kommunikation med andra människor, sociala kontakter eller annat) ?
- Hur ofta åker du till Portugal ?

- Varför åker du?
- Finns det något särskilt jag missar i mina frågor som du skulle vilja tillägga?
- Om jag har missat något, skulle jag kunna få återkomma med någon uppföljande fråga då?

TACK!